NIRAYĀVALIYĀSUTTAM,

EEN UPĀṄGA DER JAINA'S.

MET INLEIDING, AANTEEKENINGEN EN GLOSSAAR.

VAN

Dr. S. WARREN.

Uitgegeven door de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.

AMSTERDAM,
JOHANNES MÜLLER
1879.

INLEIDING.

De Jaina's hebben aṅga's en upāṅga's. Van de eersten is de vijfde gedeeltelijk bekend door Weber's verhandeling over de Bhagavatī en door de eerste aflevering eener Bombaysche uitgave der Jainsūtra's, die een stuk bevat van de Viyāhapaṇṇattī waarmeê de Bhagavatī is gemeend. Volgens de Preface van die aflevering zijn er 10 upāṅga's. In hoeverre dit juist is kan ik niet beoordeelen. De 4 handschriften, die ik voor deze tekstuitgave heb gebruikt, bevatten ieder dezelfde vijf *uvaṃga's*, waarvan de „Nirayāvaliyāo" de eerste is, terwijl ook het geheele vijftal Nirayāvalīsūtram wordt genoemd. Van de vier HSS. berusten twee (A, B) op de koninklijke bibliotheek te Berlin en zijn daar in der tijd door mij zorgvuldig overgeschreven. De twee anderen (C, D) zijn mij door Prof. Jacobi met de grootste vriendelijkheid ten gebruike afgestaan. Van het viertal is C het beste, B het slechtste handschrift, en A, D elkaar ongeveer gelijk. C is het uitvoerigst en heeft de minste fouten, zoodat ik het tot grondslag voor den tekst heb genomen, en dien slechts hier en daar heb verbeterd door betere lezingen der andere handschriften. C heeft 105 bladzijden, waarvan de „Nirayāvaliyāo" de dertig eerste inneemt. De tweede *uvaṃga* loopt van folio 16ª tot 17ᵇ; de derde tot 36ª; de vierde tot 38ª en de laatste tot 52ᵇ. Op de laatste bladzijde staan eenige regels, die opgave van jaartal en schrijver bevatten.

De inhoud van den eersten upāṅga, „de reeksen of rijen der onderwerelden," komt niet met den titel overeen, daar er weinig of niets van de onderwerelden in staat. Deze teleurstelling, zoo zij er eene is, wordt echter vergoed door hetgeen er wel in staat. In 't kort is dit de inhoud der Nirayāvaliyāo, die door Sudharma, een leerling van Mahāvīra, aan zijn eigen leerling Jambu wordt verteld. Sudharma vertoeft bij Rājagṛha. Eens komt zijn leerling Jambu en vraagt hem wat Mahāvīra de Heer van de Upāṅga's heeft verhaald. Den inhoud van deze vijf heilige boeken heeft de Heere indertijd aan zijn leerling Gautama verhaald, en wel de tien afdeelingen van den eersten upāṅga, het Nirayāvalīsūtram, naar aanleiding der volgende gebeurtenis.

In Campā woonde Kūṇika rājā, die eens ten strijde trok en met hem tien prinsen, waarvan Kāla er een was. Kālī, de moeder van dezen prins, is nu zeer ongerust over haar zoon, en hoorende dat Mahāvīra in de buurt is, trekt

zij er heen om hem naar 't lot van haar zoon te vragen. De heilige vertelt haar dat haar zoon in den slag zal sneuvelen. Daarop vraagt Gautama verder en als de Heer zegt dat Kāla na zijn dood in de Hemābha-onderwereld of hel komt, vraagt hij naar de oorzaak daarvan. Dit is de mise-en-scène van 't stuk. Daarop verhaalt de Heer hem de historie van koning Seṇiya, die in Rāyageha regeert. Hij heeft eene vrouw Nandā en bij haar een zoon Abhaä (Abhaya). Eene andere zijner vrouwen, Cellaṇā, wordt zwanger en wenscht het vleesch van de rimpels van Seṇiya's buik te eten. Behendig weet Abhaä haar wensch schijnbaar en tot haar genoegen te vervullen. Cellaṇā vreest dat de toekomstige zoon haar huis later in 't ongeluk zal storten en tracht de ongeboren vrucht af te drijven. Als haar dit mislukt laat zij den pasgeboren jongen te vondeling leggen. Hij wordt echter door zijn vader gered en krijgt om een bizondere reden den naam Kūṇiya. Groot geworden werpt hij zijn vader in de gevangenis en laat zich zelven kroonen, terwijl Seṇiya spoedig daarop zich zelf om 't leven brengt, meenende dat zijn zoon hem komt dooden. Later krijgt Kūṇiya in Campā, waarheen hij zijne residentie heeft verplaatst, met zijn jongeren vollen broêr Vehalla twist om een olifant en een parelsnoer. Vehalla vlucht met zijn schatten naar zijn grootvader Ceḍaga, rajā van Vesālī en als de grootvader weigert zijn kleinzoon uit te leveren, trekt Kuṇiya tegen hem op met zijn eigen leger en die der tien prinsen, zijne vasallen, die zich bij hem hebben gevoegd. Deze prinsen zijn ook zoons van Seṇiya, bij tien andere koninginnen, waarvan de eerste Kālī en haar zoon Kāla heet, wiens naam deze eerste varga draagt even als de overige varga's naar de overige kumāra's zijn genoemd, en hunne geschiedenis bevatten die als gelijkluidend met die van Kāla niet wordt meegedeeld. In den strijd tusschen Kūṇiya en Ceḍaga sneuvelt Kāla en komt in eene der hellen, maar later in Mahavidehavāsa tot een zalig uiteinde.

Hoe de strijd afloopt wordt niet vermeld, hoewel het handgemeen worden graphisch wordt verhaald. Daar echter alle tien prinsen sneuvelen en het leger van Ceḍaga veel sterker is dan dat van Kūṇiya is het zeer twijfelachtig of deze de begeerde schatten heeft teruggekregen. De hoofdpersonen dezer historie zijn ook aan de Buddhistische schrijvers bekend. Seṇiya, Çreṇika, is de bijnaam van Bimbisāra, den koning van Rājagṛha en tijdgenoot van Gautama den Buddha, die 5 jaar ouder was dan hij. Hij veroverde Campā waar zijn zoon ging wonen. Deze zoon Ajātaçatru werd, volgens de Buddhisten, koning door den moord zijns vaders. Omtrent zijne geboorte bestaat een diergelijk verhaal als in de Nirayāvalī van Kuṇiya wordt verteld (vgl. Lassen S. A., II, 69 enz.). Volgens de Nirayāvalī heeft hij echter zijn vader niet vermoord, maar onttroond en gevangen laten zetten en heeft de oude koning zich zelf door vergif om 't leven gebracht. De

laatste der tīrthaṁkara's Mahāvīra de Jina is dus, volgens de Jaina's, een tijdgenoot van Seṇiya en Kūṇiya en derhalve ook van Gautama, den laatsten der Buddha's, zoodat deze historie omstreeks het jaar 500 v. Chr. heeft plaats gehad. In de andere upāṅga's komen vroegere Jina's voor, nl. Pāsa en Ariṭṭhanemī, die daar dezelfde rol spelen als in den eersten Mahāvīra. Overigens verschilt hun inhoud zeer van dien der Nirayāvalī. De tweede Upāṅga, Kappavaḍeṃsiāo, is, zooals de naam reeds aanduidt, een tegenhanger van den eersten. Evenals de krijgshaftige Romulus werd opgevolgd door den vredelievenden, godsdienstigen Numa, zijn de zoons van den strijdlustigen Kāla en van de negen andere prinsen mannen des vredes en vromen van zin. Eigentlijk is deze upāṅga ééne groote verkorting: geheele bladzijden achtereen zijn er uitgelaten, zooals blijkt uit de vergelijking met de andere upāṅga's en met de legende van Skandaka uit de Bhagavatī, door Weber uitgegeven. De hoofdzaak blijkt te zijn dat een zoon van Kāla, Paüme, Padmaḥ bedelmonnik wordt, bekeerd zijnde door eene predikatie van Mahāvīra, na zijn dood deva wordt in den Sohammakappa en ten slotte in Mahāvidehavāsa zijn einde bereikt, evenals zijn vader Kāla, die echter eerst een tijd lang in den Hemābhanaraya heeft vertoefd. Evenals Paüme gaat het de andere negen zoons der negen overige prinsen, wier historie de negen overige *ajjhayaṇa's* gezegd worden te bevatten.

De derde upāṅga is even belangrijk als de tweede onbeduidend is. De HSS. A, B, D laten geheele stukken uit zoowel in dezen als in de 2 laatste upāṅga's, zoodat C hier dikwijls de eenige bron is, wat het juist verstaan, vooral van den 3den *ajjhayaṇa* van den 3den upāṅga, moeilijk maakt. Voor zooverre ik den tekst heb kunnen ontcijferen is de inhoud in 't kort als volgt. In den eersten *ajjhayaṇa* komt Caṃde, *joisiṃde*, *joïsarāyā* uit zijn hemelsch verblijf naar beneden in den Jaṃbuddīva om Mahāvīra, die zich bij Rāyagiha ophoudt, hulde te bewijzen, waarop Mahāvīra aan Goyama de *puvvabhava* van Caṃde verhaalt, die vroeger, ten tijde van den *arahā* Pāsa een *gāhāvatī* was, Aṃgatī genaamd. Hij wordt door Pāsa bekeerd, wordt *aṇagāra* en sterft na strenge askese, evenals Skandaka, wordt daarop Caṃda en zal later in Mahāvidehavāsa verlost worden. De tweede afdeeling bevat een diergelijk verhaal over Sūra, die vroeger de *gāhāvaī* Supatiṭṭhe was geweest. De derde afdeeling, Sukke, verhaalt hoe deze vroeger een *māhaṇe*, Somile nāmaṇ, was. Hij komt tot Pāsa en doet hem verscheidene vragen, die, voorzoover ik kan zien, den *vinaya* der Jaina's betreffen; maar zoowel de vragen als de antwoorden zijn mij nog niet duidelijk. Onder anderen maakt Pāsa een onderscheid tusschen de maanden: ze zijn *bhakkheyā* en *abhakkheyā*, *davvamāsā* en *kālamāsā*. De laatsten zijn twaalf, *duvālasāṃ*. in getal nt. *Sāvaṇādiyā Āsāḍhapajjavasāṇā* d. i. *Sāvaṇe* is de eerste en *Āsāḍhe* de

laatste; ook de overige 10 worden opgenoemd. In dezen *ajjhayaṇa* wordt de Pannattī (de Bhagavatī) geciteerd. Ten slotte bekeert Somila zich tot het Jaina geloof, wordt *aṇagāra* en sterft na strenge askese. Dan volgt er: „kālamāse kālaṃ kiccā sukkavaḍiṃsaë vimāṇe uvavātasabhāë devasayaṇijjaṃsi jāva togāhaṇāë (?) sukkamahaggahattāë uvavanne." Later zal ook hij in Mahāvidehavāsa verlost worden. De vierde afdeeling bevat eene zeer merkwaardige historie eener vrouw, die uit den Sohammakappa, waar zij als Bahuputtiyā devī vertoeft, afdaalt om Mahāvīra te begroeten en wier vroeger leven, waarin zij zich bekeerd had en Jaina non was geworden, wordt verhaald. Haar naam is *guṇanishpanna*, want zij had tallooze kinderen, wier dartelen en spelen uitvoerig wordt beschreven. Ook zij zal later de hoogste verlossing bereiken. De overige afdeelingen van dit boek bevatten ook bekeeringsgeschiedenissen, die zeer kort worden verteld. Wat de naam van dezen derden upāñga beteekent weet ik niet: ik gis echter dat het de naam is van vrome vrouwen, Jaina nonnen, even als de naam van den vierden, Pupphicūliyāo, die nonnen zijn, door wier hulp eene vrouw bekeerd wordt. Bij nadere studie zal dit wel blijken. Van den vijfden upāñga heb ik in mijne aanteekeningen genoeg meêgedeeld om hier te kunnen volstaan met te zeggen dat daarin het leven en de bekeering van prins Nishaḍha wordt verteld. De 3 laatste upāñga's zijn, voor zoover ik kan beoordeelen, overwaardig uitgegeven te worden. Zij vullen in vele opzichten de Nirayāvalī aan, waarin veel is uitgelaten. Deze uitlatingen hebben echter het voordeel dat daardoor het eigentlijke verhaal aan levendigheid wint en de stijl klaar en vloeijend is. Daar de inhoud der Nirayāvalī, de moeilijkheden der taal daargelaten, gemakkelijk te begrijpen en eenvoudig is, en zij bovendien de eerste van het vijftal is, lag het voor de hand haar het eerst uit te geven. De overigen, vooral de derde, zijn moeilijk en misschien niet zonder eene inlandsche ṭīkā te verstaan. Ik zeg misschien, want te oordeelen naar de verklaringen in de Bombay uitgave der Vivāhapannattī is de tekst zelfs voor Indische geleerden niet altijd duidelijk en geven zij dikwijls twee verklaringen van 'tzelfde woord; zie b.v. *ucchūḍhasarīra* in het glossaar.

In alle HSS., vooral in C, staan naast en tusschen de regels glossen, soms geheele regels, in eene mij onbekende taal met dezelfde letters als de slotregels van C geschreven.

॥ निरयावलियासुत्तं ॥

DRUKFOUTEN.

Bladzijde 1	regel 3	lees:	कालेणं तेणं
» »	» 12	»	दूइ°
» 2	boven hoofdstuk 3	»	३
» 4	regel 6	»	अंतेउरातो
»	laatste regel	»	तुट्ठा
» 5	regel 10	»	त्ता achter परामुसति २ en zoo achter ieder door २ gevolgd werkwoord.
» 8	» 3	»	उवागच्छंति
» 9	» 5	»	इट्ठाहिं
» 11	» 3	»	हट्ठ° करतल° Zoo ook regel 6 en bl. 13,5 en op nog eenige plaatsen.
» 12	» 3 v. o.	»	अधिट्ठमाण राइंदियाणं als twee woorden.
» 13	» 9	»	यावि होत्था als twee woorden. Zoo ook bl. 18, 10.
» 16	» 6	»	उद्धय°

Bladzijde 17 regel 4	lees:	उट्ठु Zoo ook bl. 18, 2.
» 17 » 10	»	कुमरणेणं
» 19 » 6 v. o.	»	अंतेउर°
» » » 4 »	»	लद्धट्ठाए
» 20 » 1	»	एयमट्ठं
» 21 » 9	»	कुमारे
» 22 » 2 »	»	सेयणागं° अट्ठारस°
» 23 boven de bladz.	»	२३
» 24 regel 4	»	achter आणवेति het teeken ॥
» 24 noot 3 is		उत te strijken.
» 25 regel 1	»	जाव
» » » 3	»	achter आणत्ती het teeken ॥
» » » 5	»	आग°
» » » 5 v. o.		अंतेउर° सभंड°
» 26 » 6	»	सड्ढिं
» 27 » 2, 3, 13	»	»
» 30 boven de blz.	»	३०
» » regel 1 v. o.	»	क्कोत्था
» 31 » 8	»	°ध्धे

१

तेणं कालेणं तेणं समएणं रायगिहे नामं नगरे होत्था रिद्धत्थिमियसमिद्ध। तस्स णं रायगिहस्स नयरस्स बहिया गुणसिलए नाम चेइए होत्था वन्नओ असोगवरपायवे पुढविसिलापट्टए। तेणं लेणं कातेणं समएणं समणस्स भगवओ महावीरस्स अंतेवासी अज्जसुहम्मे नामं अणगारे जातिसंपन्ने कुलसंपन्ने बलसंपन्ने विणयसंपन्ने णाणसंपन्ने दंसणसंपन्ने चरित्तसंपन्ने लाघवसंपन्ने ओयंसी तेयंसी वच्चंसी जसंसी जियकोहे जियमाणे जियमाये जियलोभे जिइंदिए जियनिद्दे जियपरीसहे जीवियासामरणभयविप्पमुक्के तवप्पहाणे गुणप्पहाणे एवं चरणकरणनिग्गहनिच्छियअज्जवमद्दवलाघवखंतिमुत्तिगुत्तिविज्जामंतबंभचेरनयनियमसच्चसोयनाणदंसणचरित्तओराले घोरे घोरव्वए घोरबंभचेरवासी उच्छूढसरीरे संखित्तविउलतेउलेसे चोद्दसपुव्वी चउनाणोवगए जहा केसी पंचहिं अणगारसएहिं सद्धिं संपरिवुडे पुव्वाणुपुव्विं चरमाणे गामाणुगामं दूइज्जमाणे सुहंसुहेणं विहरमाणे जेनेव रायगिहे नगरे तेणेव उवागच्छति २ त्ता अहापडिरूवं उग्गहं उग्गिण्हित्ता संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणे विहरति। परिसा निग्गया धम्मो कहिओ परिसा पडिगया॥

---

१ C निरयासूत्रं॥ श्रुतदेवतायै नमः॥ D ओं नमो श्रीवीतरागाय॥

तेणं कालेणं तेणं समएणं अज्जसुहम्मस्स अणगारस्स अंतेवासी जंबू नामं अणगारे समचउरंससंठाणसंठिए जाव संखित्तविपुलतेयलेस्से अज्जसुहम्मस्स अणगारस्स अदूरसामंते उड्ढंजाणू जाव विहरति। ततेणं से भगवं जंबू जातसड्ढे जाव पज्जुवासमाणे एवं वयासी। उवंगाणं भंते समणेणं जाव संपत्तेणं के अट्ठे पण्णत्ते। एवं खलु जंबू समणेणं भगवया महावीरेणं संपत्तेणं एवं उवंगाणं पंच वग्गा पन्नत्ता। तं जहा। निरावलियाओ कप्पवडेंसियाओ पुप्फियाओ पुप्फचूलियाओ वण्हिदसाओ। जइ णं भंते समए जाव संपत्तेणं उवंगाणं पंच वग्गा पन्नत्ता। तं जहा। निरावलियाओ जाव वण्हिदसाओ पढमस्स णं भंते वग्गस्स उवंगाणं निरयावलियाणं समणेणं भगवया जाव संपत्तेणं कइ अज्झयणा पन्नत्ता। एवं खल जंबू समणेणं भगवया उवंगाणं पढमस्स वग्गस्स निरावलिआणं दस अज्झयणा पन्नत्ता। तं जहा। काले सुकाले महाकाले कण्हे सुकण्हे तहा महाकण्हे वीरकण्हे य बोधव्वे रामकण्हे तहेव य पि उ सेनकण्हे नवमे दसमे महासेनकण्हे ओ॥ जइ णं भंते समणेणं जाव संपत्तेणं उवंगाणं पढमस्स वग्गस्स निरावलियाणं दस अज्झयणा पन्नत्ता पढमस्स णं भंते अज्झयणस्स निरावलियाणं समणेणं जाव संपत्तेणं के अट्ठे पन्नत्ते। एवं खलु जंबू॥

तेणं कालेणं २ इहेव जंबुद्दीवे भारहे वासे चंपा नामं नयरी होत्था

रिद्धत्थमियसमिद्धे पुन्नभद्दे चेइए। तत्थ णं चंपानयरीए सेणियस्स रन्नो पुत्ते चेल्लणादेवीए अत्तए कूणिए नामं राया होत्था महता। तस्स णं कूणियस्स रन्नो पउमावई नामं देवी होत्या सूमाला सुरूवा जाव विहरइ॥ तत्थ णं चंपाए नयरीए सेणियस्स रन्नो भज्जा कूणियस्स रन्नो चुल्लमाउया काली नामं देवी होत्था सूमाला जाव सुरूवा। तीसे णं कालीए देवीए पुत्ते काले नामं कुमारे होत्था सूमाले जाव सुरूवे। तते णं से काले कुमारे अन्नदा कदाइ तिहिं दंतिसहस्सेहिं तिहिं रहसहस्सेहिं तिहिं आससहस्सेहिं तिहिं मणुयकोडीहिं गरुलवूहे एक्कारसमेणं खंधेणं कूणिएणं रन्ना सद्धिं रहमुसलसंगामं उवागए। तते णं तीसे कालीए देवीए अन्नदा कदाइ कुडुंबजागरियं जागरमाणीए अयं एयारूवे अब्भत्थिए चिंतिए मणोगए जाव समुप्पज्जित्था। एवं खलु ममं पुत्ते कालकुमारे तिहिं दंतिसहस्सेहिं जाव उवागए। से मन्ने किं जतिस्सति नो जतिस्सति। जीविस्सति नो जीविस्सति। पराजिणिस्सइ नो पराजिणिस्सइ कालं कुमारं अहं जीवमाणं पासिज्जा ओहयमणा जाव झियाति॥ तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भगवं महावीरे गामा पू सुहंसु पू समोसरिते परिसा निग्गया धम्मो कहिओ। तते णं तीसे कालीए देवीए इमीसे कहाए लद्धट्ठाए समाणीए अयं एतारूवे अब्भत्थिए जाव समुप्पज्जित्था। एवं खलु समणे भगवं महावीरे पुव्वाणुपुव्विं इहं आगते जाव विहरति। तं महाफलं खलु तहारूवाणं जाव विउलस्स अट्ठस्स गहणताए तं गच्छामि णं समणं जाव पज्जुवासामि। इमं च णं

४

एयारूवं वागरणं पुच्छिस्सामित्ति कट्टु एवं संपेहेति २ त्ता कोडुंबियपुरिसे सद्दावेति २ त्ता एवं वयासि॥

४

खिप्पामेव भो देवाणुप्पिया धम्मियं जाणप्पवरं जुत्तामेव उवट्ठवेह २ त्ता जाव पच्चप्पिणंति। तते णं सा काली देवी ण्हाया कयबलिकम्मा कयकोउयमंगलपायच्छित्ता जाव अप्पमहग्घाभरणालंकियसरीरा बहूहिं खुज्जाहिं जाव महत्तरगविंदपरिखित्ता अंतेउरातो निग्गच्छति निग्गच्छित्ता जेणेव बाहिरिया उवट्ठाणसाला जेणेव धम्मिए जाणप्पवरे तेणेव उवागच्छति २ त्ता धम्मियं जाणप्पवरं दुरूहति २ त्ता नियगपरियालसंपरिवुडा चंपं नयरिं मज्झंमज्झेणं निग्गच्छति जेणेव पुण्णभद्दे चेइए तेणेव उवागच्छइ २ त्ता छत्तादीए तित्थयरातिसये पासति २ त्ता धम्मियं जाणप्पवरं ठावेति २ त्ता धम्मियाओ जाणप्पवराओ पच्चोरुहति २ त्ता बहूहिं खुज्जाहिं जाव विंदपरिखित्ता जेणेव समणे भगवं महावीरे तेणेव उवागच्छति २ त्ता समणं भगवं महावीरं तिक्खुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेइ वंदति २ त्ता ठिया चेव सपरिवारा सुस्सूसमाणी नमंसमाणी अभिमुहा विणएणं पंजलिउडा पज्जुवासति॥ तते णं समणे भगवं महावीरे जाव कालीए देवीए तीसे य महइमहालियाए धम्मकहा भाणियव्वा जाव समणोवासए वा समणोवासिया वा विहरमाणे आणाए आराहए भवति। तते णं सा काली देवी समणस्स भगवओ अंतिए धम्मं सोच्चा निसम्म हट्ठतुट्ठा जाव हयहियया समणं

४

भगवं महावीरं तिक्खुत्तो जाव एवं वदासि। एवं खलु भंते मम पुत्ते काले कुमारे तिहिं दंतिसहस्सेहिं जाव रहमुसलसंगामे उयाते। से णं भंते किं जयिस्सति नो जयिस्सति जाव कालं कुमारं ग्रहं जीवमाणं पासिज्जा॥

५

कालीति समणे भगवं कालिं देविं एवं वयासी॥ एवं खलु काली तव पुत्ते काले कुमारे तिहिं दंतिसहस्सेहिं जाव कूणिएणं रन्ना सद्धिं रहमुसलं संगामं संगामेमाणे हयमहितपवरवीरघातितविवडितचिंधज्झयपडागे निरालोयातो दिसातो करेमाणे चेडगस्स रन्नो सपक्खं सपडिदिसिं रहेणं पडिरहं हव्वं आगते। तते णं से चेडए राया कालं कुमारं एज्जमाणं पासति २ त्ता आसुरुत्ते जाव मिसिमिसेमाणे धणुं परामुसति २ उसुं परामुसइ ईसासट्ठाणं[1] ठाति २ आयतकण्णायतं उसुं करेति २ कालं कुमारं एगा हव्वं कूडा हव्वं जीवियाओ ववरोवेति। तं कालगते णं काली काले कुमारे। नो चेव णं तुमं कालं कुमारं जीवमाणं पासिहसि। तते णं सा काली देवी समणस्स भगवओ महावीरस्स अंतिए एयमट्ठं सोच्चा निसम्म महया पुत्तसोएणं अप्फुन्ना[2] समाणी परसुनियत्ता विव चंपगलता धसत्ति धरणीतलंसि सव्वंगेहिं सन्निवडिया। तते णं सा काली देवी मुहुत्तंतरेणं आसत्था वीसत्था समाणी उट्ठाए उट्ठेति। उट्ठित्ता समणं भगवं

1) C विसाहं ठाणं 2) C अंसुपुण्णा·

महावीरं वंदइ नमंसइ एवं वयासी॥ एवं एयं भंते। तहमेयं भंते। अवितहमेयं भंते। असंदिद्धं एयं भंते। सव्वे णं एसमट्ठे से जहे तं तुब्भे वदहत्ति कट्टु समणं भगवं वंदइ नमंसइ २ त्ता तहेव धम्मियं जाणपवरं दुरुहति जामेव दिसं पाउब्भूया तामेव दिसिं पडिगता॥

६

भंते त्ति भगवं गोश्रमे समणं भगवं वंदति नमंसति २ त्ता एवं वयासी॥ काले णं भंते कुमारे तिहिं दंतिसहस्सेहिं जाव रहमुसलं संगामं संगामेमाणे चेडएणं रन्ना एगा हव्वं कूडा हव्वं जीवियाउ ववरोविते समाणे कालमासे कालं किच्चा कहिं गते कहिं उववन्ने गोयमा ति समणे भगवं गोयमं एवं वयासी॥ एवं खलु गोयमा काले कुमारे तिहिं दंतिसहस्सेहिं जाव जीवियाउ ववरोविते समाणे कालमासे कालं किच्चा चउत्थीए पंकप्पभाए पुढवीए हेमाभे नरगे दससागरोवमट्ठिइसु नेरइएसु नेरइयत्ताए उववन्ने। काले णं भंते कुमारे केरिसेहिं आरंभेहिं केरिसेहि समारंभेहिं केरिसएहि आरंभसमारंभेहिं केरिसएहिं भोगेहिं केरिसएहिं संभोगेहिं केरिसेहिं भोगसंभोगेहिं केरिसेण वा असुभकडकम्मपब्भारेणं कालमासे कालं किच्चा चउत्थीए पंकप्पभाए पुढवीए जाव नेरइत्ताए उववन्ने। एवं खलु गोयमा॥

७

तेणं कालेणं २ रायगेहे नामं नयरे होत्था रिद्धत्थमियसमिद्ध। तत्थ

णं रायगेहे नयरे सेणिए नामं राया होत्था। महता। तस्स णं सेणियस्स रन्नो नंदा नामं देवी होत्था सूमाला जाव विहरति। तस्स णं सेणियस्स रन्नो पुत्ते नंदाए देवीए अत्तए अभए नामं कुमारे होत्था सूमाले जाव सुरूवे सामदाणभेयदंड जहा चित्ते जाव रज्जधुरचिंतए यावि होत्था। तस्स णं सेणियस्स रन्नो चेल्लणा नामं देवी होत्था सूमाला जाव विहरति। तते णं सा चेल्लणा देवी अन्नदा कदायि तंसि तारिसयंसि वासघरंसि जाव सीहं सुमिणे पासित्ताणं पडिबुद्धा जहा पभावती जाव सुमिणपाढगा पडिविसज्जिता जाव चेल्लणा सेवयणं पडिच्छित्ता जेणेव सए भवणे तेणेव अणुपविट्ठा। तते णं तीसे चेल्लणाए देवीए अन्नदा कदायि तिण्हं मासाणं बहुपडिपुण्णाणं अयमेयारूवे दोहले पाउब्भूते॥ धन्नाउ णं तातो अम्मयातो जाव जंमजीवियफले जाउ णं सेणियस्स रन्नो उदरवलीमंसेहिं सोल्लेहिं य तलितेहिं य भज्जितेहि य सुरं च जाव पसन्नं च आसादेमाणीउ जाव परिभाएमाणीतो दोहलं पविणेंति। तते णं सा चेल्लणा देवी तंसि दोहलंसि अविणिज्जमाणंसि सुक्का भुक्खा निम्मंसा उलग्गा उलग्गसरीरा नित्तेया दीणविमणवयणा पंडूलइतमुही[1] उमंथियनयणवयणकमला जहोचियपुप्फवत्थगंधमल्लालंकारं अपरिभुंजमाणी करतलमलियव्व कमलमाला उहतमणसंकप्पा जाव झियाति॥

---

1) C पंडूलुइत॥

तते णं तासिं चेल्लणाए देवीए अंगपडियारियातो चेल्लणं देविं सुक्कं भुक्खं जाव झियायमाणिं पासंति पासित्ता जेणेव सेणिए राया तेणेव उवागच्छति २ त्ता करतलपरिग्गहियं सिरसा वत्तं मत्थए अंजलिं कट्टु सेणियं रायं एवं वयासी॥ एवं खलु सामी चेल्लणा देवी न याणामो केणइ कारणेणं सुक्का भुक्खा जाव झियाति। तते णं से सेणिए राया तासिं अंगपडियारियाणं अंतिए एयमट्ठं सोच्चा निसम्म तहेव संभंते समाणे जेणेव चेल्लणा देवी तेणेव उवागच्छति २ त्ता चेल्लणं देविं सुक्कं भुक्खं जाव झियायमाणिं पासेत्ता एवं वयासी॥ किन्नं तुमं देवाणुप्पिए सुक्का भुक्खा जाव झियासि॥ तते णं सा चेल्लणा देवी सेणियस्स रण्णो एयमट्ठं णो आढाति णो परिजाणाति तुसिणीया संचिट्ठति। तते णं से सेणिए राया चेल्लणं देविं दोच्चं पि तच्चं पि एवं वयासी॥ किन्नं अहं देवाणुप्पिए एयमट्ठस्स नो अरिहे सवणयाए जं नं तुमं एयमट्ठं रहस्सीकरेसि। तते णं सा चेल्लणा देवी सेणिएणं रन्ना दोच्चं पि तच्चं पि एवं वुत्ता समाणी सेणियं रायं एवं वयासी॥ णत्थि णं सामी से केति अट्ठे जस्स णं तुब्भे अणारिहा सवणयाए नो चेव णं इमस्स अट्ठस्स सवणयाए। एवं खलु सामी ममं तस्स उरालस्स कल्लाणस्स जाव महासुमिणस्स तिण्हं मासाणं बहुपडिपुन्नाणं अयमेयारूवे दोहले पाउब्भूते॥ धन्नातो णं ताओ अम्मगाओ जाव णं तुब्भं उदरवलिमंसेहिं सोल्लेहि य जाव दोहलं

विणेंति। तते णं अहं सामी तंसि दोहलंसि अविणिज्जमाणंसि सुक्का भुक्खा जाव झियामि॥

१

तते णं से सेणिए राया चेल्लणं देविं एवं वयासी॥ मा णं तुमं देवाणुप्पिए ओहय जाव झियाहि।[1] अहन्नं तहा जत्तिहामि[2] जहा णं तव दोहलस्स संपत्ती भविस्सतीति कट्टु चेल्लणं देविं ताहिं इट्ठाहिं कंताहिं पियाहिं मणुन्नाहिं[3] उरालाहिं कल्लाणाहिं सिवाहिं धन्नाहिं मंगल्लाहिं मियमधुरसस्सिरीयाहिं वग्गूहि समासासेति चेल्लणाए देवीए अंतियातो पडिनिक्खमति जेणेव बाहिरिया उवट्ठाणसाला जेणेव सीहासणे तेणेव उवागच्छति २ त्ता सीहासणवरंसि पुरत्थाभिमुहे निसीयति तस्स दोहलस्स संपत्तिनिमित्तं बहूहिं आएहिं उवाएहि य उप्पत्तियाए य वेणइयाए[4] य कम्मियाए[5] य पारिणामियाए[6] परिणामेमाणे तस्स दोहलस्स आयं वा उवायं वा ठिइं वा अविंदमाणे ओहय जाव झियाति। इमं च णं अभए कुमारे ण्हाए अप्पमहग्घाभरणालंकिय जाव सरीरे सयाओ गेहाओ पडिनिक्खमति २ त्ता जेणेव बाहिरिया उवट्ठाणसाला जेणेव सेणिए राया तेणेव उवागच्छति सेणियं रायं उहय जाव झियाएमाणं पासति २ त्ता एवं वदासि॥ अन्नता णं ताओ तुब्भे मम पासित्ता हट्ठतुट्ठा जाव हियया

1) C झियासि॥ 2) A B D जत्तिहामि॥ 3) A मणुन्नाहि मणामहिं D मणपाहिं॥ 4) B वेयणियाए॥ 5) C कम्मयाहिं॥ 6) C परिणामियाहिं॥

भवह। किं नं तातो अज्ज तुब्भे उहय जाव झियाह। तं जवि णं अहं तातो एयमट्ठस्स अरिहे सवणयाए तते णं तुब्भे ममं एयमट्ठं जहाभूतं अवितहं असंदिद्धं परिकहेह जा णं अहं तस्स अट्ठस्स अंतगमणं करेमि॥

१०

तते णं से सेणिए राया अभयकुमारं एवं वदासि॥ णत्थि णं पुत्ता से केइ अट्ठे जस्स णं तुमं अणरिहे सवणयाए। एवं खलु पुत्ता तव चुल्ल-माउयाए चेल्लणाए देवीए तस्स उरालस्स कल्लाणस्स जाव महासुमिणस्स तिण्हं मासाणं बहुपडिपुन्नाणं जाव जाउ णं मम उदरबलीमंसेहिं सोल्लेहि य जाव दोहलं विणेंति। तते णं सा चेल्लणा देवी तंसि दोहलंसि अविणिज्जमाणंसि सुक्का जाव झियाति। तते णं अहं पुत्ता तस्स दोहलस्स संपत्तिनिमित्तं बहूहिं आएहि य जाव ठितिं वा अविंदमाणे तहेव जाव झियामि॥ तए णं से अभए कुमारे सेणियं रायं एवं वदासि॥ मा णं तातो तुब्भे ओहय जाव झियाह। अहं णं तहा जत्तिहामि[1] जहा णं मम चुल्लमाउआए चेल्लणाए देवीए तस्स दोहलस्स संपत्ती भविस्सतीति कट्टु सेणियं रायं ताहिं इट्ठाहिं कंताहिं पियाहिं मणुन्नाहिं उरालाहिं कल्लाणाहिं जाव वग्गूहिं समासासेति २ त्ता जेणेव सए गेहे तेणेव उवागच्छति २ त्ता अब्भिंतरए रहस्सितए ठाणिज्जे पुरिसे सद्दावेति २ त्ता

---

1) D वत्तिहामि॥

एवं वयासी॥ गच्छह णं तुब्भे देवाणुप्पिया सूणातो अल्लमंसं रुहिरं वत्थिपुडगं च गिण्हह॥ तते णं ते ठाणिज्जा पुरिसा अभएणं कुमारेणं एवं वुत्ता समाणा हट्ठ करतल जाव पडिसुणेत्ता अभयस्स कुमारस्स अंतियाओ पडिनिक्खमंति २ त्ता जेणेव सूणा तेणेव उवागच्छंति २ त्ता अल्लमंसं रुहिरं वत्थिपुडगं च गिण्हंति २ त्ता जेणेव अभए कुमारे तेणेव उवागच्छंति २ त्ता करतल तं अल्लमंसं रुहिरं वत्थिपुडगं च उवणेंति॥

११

तते णं से अभए कुमारे तं अल्लमंसं रुहिरं कप्पणिकप्पियं करेति २ त्ता जेणेव सेणिए राया तेणेव उवागच्छति २ त्ता सेणिअं रायं रहसिगयं सयणिज्जंसि उत्ताणयं निवज्जावेति २ त्ता सेणियउदरवलीसु तं अल्लमंसं रुहिरं विरचेति २ त्ता वत्थिपुडएणं[1] वेढेति २ त्ता सवंतीकरणेणं करेति २ त्ता चेल्लणं देविं उप्पिंपासादे अवलोयणवरगयं[2] ठवावेति २ त्ता चेल्लणाए देवीए अहे सपक्खं सपडिदिसिं सेणियं रायं सयणिज्जंसि उत्ताणगं निवज्जावेति २ त्ता सेणियस्स रन्नो उदरवलिमंसाइं कप्पणिकप्पियाइं करेति २ त्ता सेयभायणंसि पक्खिवति॥ तते णं से सेणिए राया अलिअमुच्छियं करेति २ त्ता मुहुत्तंतरेणं अन्नमन्नेणं सद्धिं संलवमाणा चिट्ठंति॥ तते णं से अभयकुमारे सेणियस्स रन्नो उदरवलिमंसाइं गिण्हति २ त्ता जेणेव चेल्लणा देवी

---

1) C वत्थ°॥ 2) D अलोयण°॥

तेणेव उवागच्छति चेल्लणाए देवीए उवणेति।। तते णं सा चेल्लणा सेणियस्स रन्नो तेहिं उदरबलिमंसेहिं सोल्लेहिं जाव दोहलं विणेति।। तते णं सा चेल्लणा देवी संपुण्णदोहला एवं संमाणितदोहला विच्छिन्नदोहला तं गब्भं सुहंसुहेणं परिवहति।। तते णं तीसे चेल्लणाए देवीए अन्नया कयायि पुव्वरत्तावरत्तसमयकालंसि अयमेयारूवे अब्भित्थिए चिंतिए जाव समुप्पज्जित्था।। जइ ताव इमेणं दारएणं गब्भगएणं चेव पिउणो उदरवलिमंसाणि खाइयाणि तं सेयं खलु मए एयं गब्भं साडित्तए वा पाडित्तए वा गालित्तए वा विद्धंसित्तए वा। एवं संपेहेति।। तं गब्भं बहूहिं गब्भसाडणेहि य गब्भपाडणेहि य गब्भगालणेहि य गब्भविद्धंसणेहि य इच्छति साडित्तए वा पाडित्तए वा गालित्तए वा विद्धंसित्तए वा नो चेव णं से गब्भे सडति वा पडति वा गलति वा विद्धंसति वा।।

१२

तते णं सा चेल्लणा देवी तं गब्भं जाहे नो संचाएति बहूहिं गब्भसाडणेहि य जाव गब्भपाडणेहि य साडित्तए वा जाव विद्धंसित्तए वा ताहे संता तंता परितंता निविन्ना समाणी अकामिया अवसवसा अट्टवसट्टा तं गब्भं परिवहति।। तते णं सा चेल्लणा देवी नवण्हं मासाणं बहुपडिपुण्णाणं अधिट्ठमाणराइंदियाणं जाव सूमालं सुरूवं दारयं पयाया।। तते णं तीसे चेल्लणाए देवीए इमे एतारूवे जाव समुप्पज्जित्था।। जइ ताव इमेणं दारएणं गब्भगएणं चेव पिउणो उदरबलिमंसाइ खाइयाइ तं न

जइ एस णं दारए संवड्ढमाणे अम्हं कुलस्स अंतकरे भविस्सति। तं सेयं खलु अम्हं एयं दारगं एगंते उक्कुरडियाए उज्झावित्तए। एवं संपेहेति २ त्ता दासचेडिं सद्दावेति एवं वयासी॥ गच्छ णं तुमं देवाणुप्पिए एयं दारगं एगंते उक्कुरडियाए उज्झाहि॥ तते णं सा दासचेडी चेल्लणाए देवीए एवं वुत्ता समाणी करतल जाव कट्टु चेल्लणादेवीए तं अहं विणएणं पडिसुणेति तं दारगं करतलपुडेणं गिण्हति जेणेवासोगवणिया तेणेव उवागच्छति तं दारगं एगंते उक्कुरडियाए उज्झाति॥ तते णं तेणं दारएणं एगंते उक्कुरडियाए उज्झितेणं समाणेणं सा असोगवणिया ओज्जोइता याविहोत्था॥ तते णं से सेणिए राया इमीसे कहाए लद्धट्ठे समाणे जेणेव असोगवणिया तेणेव उवागच्छति तं दारगं एगंते उक्कुरडियाए उज्झियं पासेति आसुरुत्ते जाव मिसिमिसेमाणे तं दारगं करतलपुडेणं गिण्हति जेणेव चेल्लणा देवी तेणेव उवागच्छति चेल्लणं देविं उच्चावयाहिं आउसणाहिं आउसति उच्चावयाहि निब्भच्छणाहिं निब्भच्छेति एवं उद्धंसणाहिं उद्धंसेति एवं वयासी॥

१३

कीस णं तुमं मम पुत्तं एगंते उक्कुरडियाए उज्झावेसि ति कट्टु चेल्लणं देविं उच्चावयसवहसावितं करेति एवं वयासी॥ तुमं देवाणुप्पिए एयं दारगं आणुपुव्वेणं सारक्खमाणी संगोवेमाणी संवड्ढेहि॥ तते णं सा चेल्लणा देवी सेणिएणं रन्ना एवं वुत्ता समाणी लज्जिया विलिज्जिता

विड्डा करतलं सेणियस्स रन्नो विणएणं एयमट्ठं पडिसुणेति। तं दारगं आणुपुव्वेणं सारक्खमाणी संगोवेमाणी संवड्ढेति॥ तते णं तस्स दारगस्स एगंते उक्कुरडियाए उज्झिज्जमाणस्स अग्गंगुलिया[1] कुक्कुडपिच्छएणं दूमिया वि होत्था अभिक्खणं पूयं च सोणियं च अभिनिस्सवेति॥ तते णं से दारए वेदणाभिभूए समाणे महता २ सद्देणं आरसति॥ तते णं सेणिए राया तस्स दारगस्स आरसितसद्दं सोच्चा निसम्म जेणेव से दारए तेणेव उवागच्छति तं दारगं करतलपुडेणं गिण्हति तं अग्गंगुलियं आसयंसि पक्खिवति पूइं च सोणियं च आसएणं आमुसति॥ तते णं से दारए निव्वुए निव्वेदणे तुसिणीए संचिट्ठइ। जाहे वि य णं से दारए वेदणाए अभिभूते समाणे महता २ सद्देण आरसति ताहे वि य णं सेणिए राया जेणेव से दारए तेणेव उवागच्छति तं दारगं करतलपुडेणं गिण्हति तं चेव जाव निव्वेयणे तुसिणीए संचिट्ठइ॥ तते णं तस्स दारगस्स अम्मापियरो ततिए दिवसे चंदसूरदंसणियं करेंति। छट्ठे दिवसे धम्मजागरियं करेंति जाव संपत्ते बारसाहदिवसे अयमेयारूवं गुणनिष्पन्नं नामधिज्जं करेंति॥ जम्हा णं अम्हं इमस्स दारगस्स एगंते उक्कुरडियाए उज्झिज्जमाणस्स अंगुलिया कुक्कुडपिच्छएणं दूमिया तं होउ णं अम्हं इमस्स दारगस्स नामधेज्जं कूणिए॥

---

1) C अंगुलियाए॥

१४

तते णं तस्स दारगस्स अम्मापियरो नामधिज्जं करेंति कूणिएत्ति। तते णं तस्स कूणियस्स दारगस्स अणुपुव्वेणं ठितिवडियं च जहा मेहस्स जाव उप्पिंपासाए विहरति अट्ठ उदाओ॥ तते णं तस्स कूणियस्स कुमारस्स अन्नदा पुव्वरत्तावरत्तकालसमयंसि जाव समुप्पज्जित्था॥ एवं खलु अहं सेणियस्स रन्नो वाघाएणं नो संचाएमि सयं एव रज्जसिरिं करेमाणे पालेमाणे विहरित्तए। तं सेयं खलु मम सेणियं रायं नियलबंधणं करेत्ता अप्पाणं महता महता रायाभिसेएणं अभिसिंचावित्तए त्ति कट्टु एवं संपेहेति सेणियस्स रन्नो अंतराणि य छिड्डाणि य विरहाणि य पडिजागरमाणे विहरति॥ तते णं से कूणिए कुमारे सेणियस्स रन्नो अंतरं वा जाव मम्मं वा अलभमाणे अन्नदाकदायी कालादीए दस कुमारे नियघरे सद्दावेति एवं वदासी॥ एवं खलु देवाणुप्पिया अम्हे सेणियस्स रन्नो वाघाएणं णो संचाएमो सयमेव रज्जसिरिं करेमाणे पालेमाणे विहरित्तए। तं सेयं खलु देवाणुप्पिया अम्हं सेणियं रायं नियलबंधनं करेत्ता रज्जं च रट्ठं च वाहणं च कोसं च कोट्ठागारं च जणवयं च एक्कारसभाए विरचित्ता[1] सयमेव रज्जसिरिं करेमाणाणं पालेमाणाणं जाव विहरित्तए॥ तते णं ते कालादीया दस कुमारा कूणियस्स कुमारस्स एयमट्ठं विणएणं पडिसुणेंति॥

---

1) C विरंचित्ता D विरिचित्ता॥

१६

तते णं से कूणिए कुमारे अन्नदाकदायि सेणियस्स रन्नो अंतरं जाणति सेणियं रायं नियलबंधणं करेति अप्पाणं महता २ रायाभिसेएणं अभिसिंचावेति॥ तते णं से कूणिए कुमारे राया जाते महता॥

१५

तते णं से कूणिए राया अन्नदाकदायि एहाए जाव सव्वालंकारविभूसिए चेल्लणाए देवीए पाये वंदिउं हव्वमागच्छति॥ तते णं से कूणिए राया चेल्लणं देविं उहय जाव झियायमाणिं पासति चेल्लणाए देवीए पायग्गहणं करेति चेल्लणं देविं एवं वयासी॥ किण्णं अम्मा तुम्हं न तुट्ठी वा न ऊसए वा न हरिसे वा नाणंदे वा जं नं अहं सयमेव रज्जसिरिं जाव विहरामि॥ तते णं सा चेल्लणा देवी कूणियं रायं एवं वयासी॥ कहण्णं पुत्ता मम तुट्ठी वा उस्सं° हरि° आणंदे वा भविस्सति जं नं तुमं सेणियं रायं पियं देवयं गुरुजणगं अच्चंतनेहाणुरागरत्तं नियलबंधणं करित्ता अप्पाणं महता २ रायाभिसेएणं अभिसिंचावेसि॥ तते णं से कूणिए राया चेल्लणं देविं एवं वदासि॥ घातेउकामे णं अम्मो मम सेणिए राया एवं मारेतु-बंधितुनिच्छुभिउकामए णं अम्मो ममं सेणिए राया तं कहन्नं अम्मो ममं सेणिए राया अच्चंतनेहाणुरागरत्ते॥ तते णं सा चेल्लणा देवी कूणियं कुमारं एवं वदासी॥ एवं खलु पुत्ता। तुमंसि ममं गब्भे अभूते समाणे तिण्हं मासाणं बहुपडिपुन्नाणं ममं अयमेयारूवे दोहले पाउब्भूते। धन्नातो णं तातो अम्मयातो जाव अंगपडिचारियातो निरवसेसं भाणियव्वं जाव जाहे वि य

णं तुमं वेयणाए अभिभूते महता २ जाव तुसिणीए संचिट्ठसि। एवं खलु तव पुत्ता सेणिए राया अच्चंतनेहाणुरागरत्ते॥

१६

ततेणं से कूणिए राया चेल्लणाए देवीए अंतिए एयमट्ठं सोच्चा निसम्म चेल्लणं देविं एवं वदासी॥ दुट्ठु णं अम्मो मए कयं सेणियं रायं पियं देवं गुरुं जणगं अच्चंतनेहाणुरागरत्तं नियलबंधणं करेंतेणं[1]। तं गच्छामि णं सेणियस्स रन्नो सयमेव नियलाणि छिंदामि त्ति कट्टु परसुहत्थगते जेणेव चारगसाला तेणेव पाहारित्थ गमणाए॥ ततेणं सेणिए राया कूणियं कुमारं परसुहत्थगयं एज्जमाणं पासति एवं वयासी॥ एस णं कूणिए कुमारे अपत्थियपत्थिए जाव परिवज्जिए परसुहत्थगए इहं हव्वं आगच्छति। तं न नज्जइ णं ममं केणइ कुमारेणेणं मारिस्सतीति कट्टु भीए ध जाव संजायभए तालपुडगविसं आसगंसि पक्खिवति॥ ततेणं से सेणिए राया तालपुडगविसंसि आसगंसि पक्खित्ते समाणे मुहुत्तंतरेणं परिणममाणंसि निप्पाणे निच्चेट्ठे जीवविप्पजढे ओइण्णे[2]॥ ततेणं से कूणिए कुमारे जेणेव चारगसाला तेणेव उवागए सेणियं रायं निच्चिट्ठं जीवविप्पजढं ओइण्णं[3] पासति महता पितिसोएणं अप्फुण्णे[4] समाणे परसुनियत्ते विव चंपगवरपादवे धसत्ति धरणीतलंसि सव्वंगेहिं संनिवडिए॥ ततेणं से कूणिए कुमारे मुहुत्तंतरेणं

1) A B कयं C करेमितेणं D tekst. 2) C उएल्ले॥ 3) C उइल्लं॥ 4) C अंप्फुपणो॥

१६

श्रासत्थे समाणे रोयमाणे कंदमाणे सोयमाणे विलवमाणे एवं वदासी॥ अहो णं मए अधन्नेणं अपुन्नेणं अकयपुन्नेणं दुट्ठु कयं सेणियं रायं पियं देवयं अच्चंतनेहाणुरागरत्तं नियलबंधणं करेंतेणं[1] मम मूलागं चेव णं सेणिए राया कालगते त्ति कट्टु ईसरतलवरमाडंबियकोडंबिय जाव संधिवालसेट्ठिसंपरिवुडे रोयमाणे ३ महया इड्डिसक्कारसमुदएणं सेणियस्स रन्नो नीहरणं करेति बहूइ लोइयाइ मयकिच्चाइ करेति॥

१७

तते ण से कूणिए कुमारे एतेणं महया मणोमाणसिएणं दुक्खेणं अभिभूते समाणे अन्नदाकदायि अंतेउरपरियालसंपरिवुडे सभंडमत्तोवकरणं आताए रायगिहातो पडिनिक्खमति जेणेव चंपा नगरी तेणेव उवागच्छइ। तत्थ वि णं विपुलभोगसमितिसमन्नागए कालेण अप्पसोए जाए याविहोत्था॥ तते णं से कूणिए राया अन्नयाकयाइ कालादीए दस कुमारे सद्दावेति रज्जं च रट्ठं च बलं च वाहणं च कोसं च कोट्ठागारं च जणवयं च एकारसभाए[2] विरचति[3] सयमेव रज्जसिरिं करेमाणो पालेमाणो विहरति॥ तत्थ णं चंपाए नगरीए सेणियस्स रन्नो पुत्ते चेल्लणाए देवीए अत्तए कूणियस्स रन्नो सहोयरे कणीयसे भाया वेहल्ले नामं कुमारे होत्था सूमाले जाव सुरूवे॥ तते णं तस्स वेहल्लस्स कुमारस्स सेणिएणं रन्ना जीवंतएणं चेव

---

1) A B कयंतेणं॥ C करेति। तेणं D करेंतिणं॥ 2) C एकारसहा॥ 3) D विरिचति॥ C विरिंचति॥

सेयणए गंधहत्थी अट्ठारसवंके हारे पुव्वदिन्ने॥ तए णं से वेहल्ले कुमारे सेयणएणं गंधहत्थिणा अंतेउरपरियालसंपरिवुडे चंपं नगरिं मज्झंमज्झेणं निग्गच्छइ अभिक्खणं गंगं महानदिं मज्जणं[1] तीयरति॥ तते णं से सेयणए गंधहत्थी देवीओ सोंडाए गिण्हति २ त्ता अप्पेगईयाओ पुट्ठे ठवेति अप्पेगइयाओ खंधे ठवेति एवमप्पे॰ कुंभे ठवेति अप्पे॰ सीसे ठवेति अप्पे॰ दंतमुसले ठवेति अप्पे॰ सोंडाए गहाय उड्ढं वेहासं उव्विहति अप्पे॰ सोंडागयाओ अंदोलावेति अप्पेगइयाउ दंततरेसु नीणेति अप्पेगइयाओ सीभरेणं एहावेति[2] अप्पेगइयाओ अणेगेहिं कीलावणेहिं कीलावेति॥

१८

तते णं चंपाए नगरीए सिंघाडगतियचउक्कचच्चरचउमुहमहापहेसु बहुजणो अन्नमन्नस्स एवमाइक्खइ जाव पन्नवेति॥ एवं खलु देवाणुप्पिया वेहल्ले कुमारे सेतणगेणं[3] गंधहत्थिणा अंतेउर तं चेव जाव अणेगेहिं कीलावणएहिं कीलावेति तं एस णं वेहल्ले कुमारे रज्जसिरिफलं पच्चणुभवमाणे विहरति नो कूणिए राया॥ तते णं तीसे पउमावईए देवीए इमीसे कहाए लद्धट्ठाए समाणीए अयमेयारूवे जाव समुप्पज्जित्था॥ एवं खलु वेहल्ले कुमारे सेयणएणं गंधहत्थिणा जाव अणेगेहिं कीलावणएहिं कीलावेति। तं एस णं वेहल्ले कुमारे रज्जसिरिफलं पच्चणुभवमाणे विहरति नो कूणिए राया।

---

1) A मज्जणायं D महानदिमज्जणायणं॥ 2) C पहाणोति॥ 3) B C सेणिएणं D सेणएणं॥

तं किणं अहं रज्जेणं वा जाव जणवएण वा जइ णं अहं सेयणगे[1] गंधहत्थी नत्थि। तं सेयं खलु ममं कूणियं रायं एयमट्ठं विणवित्तए त्ति कट्टु एवं संपेहेति २ त्ता जेणेव कूणिए राया तेणेव उवागच्छति २ त्ता करतल जाव एवं वयासी॥ एवं खलु सामी वेहल्ले कुमारे सेयणएणं गंधहत्थिणा जाव अणेगेहिं कीलावणेहिं कीलावेति। तं किणं सामी अहं रज्जेण वा जाव जणवएण वा जति णं अहं सेयणए गंधहत्थी नत्थि॥ तए णं से कूणिए राया पउमावईए देवीए एयमट्ठं नो आढाति नो परिजाणाति तुसिणीए संचिट्ठति॥ तते णं सा पउमावई देवी अभिक्खणं २ कूणियं रायं एयमट्ठं विन्नवेइ। तते णं से कूणिए राया पउमावईए देवीए अभिक्खणं २ एयमट्ठं विन्नविज्जमाणे अन्नदाकदाइ वेहल्लं कुमारं सद्दावेति सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं जायति॥

११

तते णं से वेहल्ले कुमारे कूणियं रायं एवं वयासी॥ एवं खलु सामी सेणिएणं रन्ना जीवंतेणं चेव सेयणए गंधहत्थी अट्ठारसवंके य हारे दिणे। तं जइ णं सामी तुब्भे मम रज्जस्स य जणवयस्स य अद्धं दलयह ता णं अहं तुब्भं सेयणयं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं दलयामि॥ तते णं से कूणिए राया वेहल्लस्स कुमारस्स एयमट्ठं नो आढाति नो परिजाणइ

---

1) D सेयणाए॥

अभिक्खणं २ सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं जायति॥ तते णं तस्स वेहल्लस्स कुमारस्स कूणिएणं रन्ना अभिक्खणं २ सेयणयं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं एवं अक्खिविउकामे[1] णं गिण्हिउकामे णं उद्दालेउकामे णं ममं कूणिए राया सेयणयं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं तं जाव ताव न उद्दालेति[2] मम कूणिए राया सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं गहाय अंतेउरपरियालसंपरिवुडस्स सभंडमत्तोवकरणं आताए चंपातो नयरीतो पडिनिक्खमित्ता वेसालीए नयरीए अज्जगं चेडगं रायं उवसंपज्जित्ताणं विह-रित्तए। एवं संपेहेति २ कूणियस्स रन्नो अंतराणि जाव पडिजागरमाणे विहरति॥ तते णं से वेहल्ले कूमारे अन्नयाकयायि कूणियस्स रन्नो अंतरं जाणाति सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं गहाय अंतेउरपरियालसं-परिवुडे सभंडमत्तोवकरणं आयाए चंपाओ नयरीतो पडिनिक्खमति २ जेणेव वेसाली नगरी तेणेव उवागच्छति वेसालीए नगरीए अज्जगं चेडयं रायं उवसंपज्जित्ताणं विहरति॥

२०

तते णं से कूणिए राया इमीसे कहाए लद्धट्ठे समाणे एवं खलु वेहल्ले कुमारे ममं असंविदितेणं सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं गहाय अंतेउर॰ प॰ जाव अज्जगं चेडयं उवसंपज्जित्ताणं विहरति। तं सेयं खलु

1) A D tekst B अक्खविउ C अभिक्खिवविओ॥ 2) Deze twee woorden staan niet in C D., en er schijnt nog meer te zijn uitgelaten in deze passage.

मम सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं गिण्हिउं दूतं पेसित्तए॥ एवं संपेहेति दूतं सद्दावेति एवं वदासी॥ गच्छ णं तुमं देवाणुप्पिया वेसालिं नगरिं। तत्थ णं तुमं मम अज्जगं चेडगं रायं करतल॰ वद्धावित्ता एवं वयासी॥ एवं खलु सामी कूणिए राया विन्नवेति॥ एस णं वेहल्ले कुमारे कूणियस्स रन्नो असंविदितेणं सेयणगं अट्ठारसवंकं च हारं गहाय इह हव्वमागते। तेणं तुब्भे सामी कूणियं रायं अणुगेण्हमाणा सेयणगं अट्ठारसवंकं च हारं कूणियस्स रन्नो पच्चप्पिणह वेहल्लं कुमारं पेसेह॥ तते णं से दूए कूणिए करतलं जाव पडिसुणित्ता जेणेव सते गिहे तेणेव उवागच्छति जहा चित्ते जाव वद्धावित्ता एवं वयासी॥ एवं खलु सामी कूणिए राया विन्नवेइ॥ एस णं वेहल्ले कुमारे तहेव भाणियव्वं जाव वेहल्लं कुमारं संपेसेह॥ तते णं से चेडए राया तं दूयं एवं वयासी॥ जह चेव णं देवाणुप्पिया कूणिए राया सेणियस्स रन्नो पुत्ते चेल्लणाए देवीए अत्तए मम नत्तुए तहेव णं वेहल्ले वि कुमारे सेणियस्स रन्नो पुत्ते चेल्लणाए देवीए अत्तए मम नत्तुए॥ सेणिएणं रन्ना जीवंतेणं[1] चेव वेहल्लस्स कुमारस्स सेयणके अट्ठारसवंके हारे पुव्वदिन्ने॥ तं जइ णं कूणिए राया वेहल्लस्स रज्जस्स य जणवयस्स य अद्धं दलयति तो णं अहं सेयणगं अट्ठारसं कूणियस्स रन्नो पच्चप्पिणामि वेहल्लं कुमारं पेसेमि॥

---

1) C जीवंततेणं॥

२१

तं दूयं संमाणेति पडिविसज्जेति॥ तते णं से दूते चेडएणं रन्ना पडिविसज्जिए समाणे जेणेव चाउग्घंटे आसरहे तेणेव उवागच्छति चाउग्घंटं दुरूहति वेसालिं नगरिं मज्झंमज्झेणं निग्गच्छइ सुभेहिं वसहीहिं जाव वद्धावित्ता एवं वदासी॥ चेडए राया आणवेति॥ जह चेव णं कूणिए राया सेणियस्स रन्नो पुत्ते चेल्लणाए देवीए अत्तए मम नत्तुए तं चेव भाणियव्वं जाव वेहल्लं कुमारं पेसेमि॥ तं न देति णं सामी चेडए राया सेयणगं अट्ठारसवंकं हारं वेहल्लं नो पेसेति॥ तते णं से कूणिए राया दुच्चं पि दूयं सद्दावेति सद्दावित्ता एवं वयासी॥ गच्छ णं तुमं देवाणुप्पिया वेसालिं नगरिं तत्थ णं तुमं ममं अज्जगं चेडगं रायं जाव एवं वयासी॥ एवं खलु सामी कूणिए राया विन्नवेइ॥ जाणि काणि रयणाणि समुप्पज्जंति सव्वाणि ताणि रायकुलगामीणि॥ सेणियस्स रन्नो रज्जसिरिं कारेमाणस्स पालेमाणस्स दुवे रयणा समुप्पण्णा तं सेयणए गंधहत्थी अट्ठारसवंके हारे। तन्नं तुब्भे सामी रायकुलपरंपरागयं ठिइयं अलोवेमाणा सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं हारं कूणियस्स रन्नो पच्चप्पिणह वेहल्लं कुमारं पेसेह॥ तते णं से दूते कूणियस्स रन्नो तहेव जाव वद्धावेत्ता एवं वयासी॥ एवं खलु सामी कूणिए राया विन्नवेइ॥ जाणि काणि ति जाव वेहल्लं कुमारं पेसेह॥ तते णं से चेडए राया तं दूयं एवं वयासि॥ जह चेव णं देवाणुप्पिया कूणिए राया सेणियस्स रन्नो पुत्ते चेल्लणाए

देवीए अत्तए जहा पढमं जाव वेहल्लं कुमारं च पेसेमि॥ तं दूयं सक्कारेति संमाणेति पडिविसज्जेति॥

२२

ततेणं से दूए जाव कूणियस्स रन्नो वद्धावित्ता एवं वयासी॥ चेडए राया आणवेति जह चेव णं देवाणुप्पिया कूणिए राया सेणियस्स रन्नो पुत्ते चेल्लणाए देवीए अत्तए जाव वेहल्लं कुमारं पेसेमि॥ तं न देति णं सामी चेडए राया सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं वेहल्लं कुमारं नो पेसेति॥ ततेणं से कूणिए राया तस्स दूयस्स अंतिए एयमट्ठं सोच्चा निसम्म आसुरुत्ते २ जाव मिसिमिसेमाणे तच्चं दूतं सद्दावेति एवं वयासी॥ गच्छ णं तुमं देवाणुप्पिया वेसालीए नयरीए चेडगस्स रन्नो वामेणं पादेणं पायवीढं अक्कमाहि अक्कमित्ता कुंतग्गेणं लेहं पणावेहि २ आसुरुत्ते जाव मिसिमिसेमाणे तिवलीभिउडिं[1] निडाले[2] साहट्टु चेडगं रायं एवं वयासि॥ हंभो चेडगा राया अपत्थियपत्थिया दुरंत[3] जाव परिवज्जिता एस णं कूणिए राया आणवेति॥ पच्चप्पिणाहि णं कूणियस्स रन्नो सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं च हारं वेहल्लं कुमारं पेसेह। अहव जुद्धसज्जे चिट्ठाहि। एस णं कूणिए राया सबले सवाहणे सखंधावारे णं

1) A B D तिवलियं॰॥ 2) C निलाडे॥ 3) C voegt hier achter दुरंत nog दंतलक्खणा॥

जुज्झसज्जे इहं हव्वं आगच्छति॥ तते णं से दूते करतलं तहेव जाव जेणेव चेडए राया तेणेव उवागच्छइ करतल जाव वद्धावित्ता एवं वयासी॥ एस णं सामी मम विणयपडिवत्ती इमा णं[1] कूणियस्स रन्नो आणत्ती चेडगस्स रन्नो वामेणं पाएणं पादपीढं अक्कमति २ त्ता आसुरुत्ते कुंतग्गेणं लेहं पणावेति तं चेव सखंधावारे णं इहं हव्वं अगच्छति॥

२३

तते णं से चेडए राया तस्स दूयस्स अंतिए एयमट्ठं सोच्चा निसम्म आसुरुत्ते जाव साहट्टु एवं वयासी॥ न अप्पिणामि णं कूणियस्स रण्णो सेयणगं अट्ठारसवंकं हारं वेहल्लं च कुमारं नो पेसेमि। एस णं जुज्झसज्जे चिट्ठामि॥ तं दूयं असक्कारितं असंमाणितं अवद्दारेणं निच्छुहावेइ। तते णं से कूणिए तस्स दूतस्स अंतिए एयमट्ठं सोच्चा निसम्म आसुरुत्ते कालादीए दस कुमारे सद्दावेइ सद्दावित्ता एवं वयासी॥ एवं खलु देवाणुप्पिया वेहल्ले कुमारे ममं असंविदितेणं सेयणगं गंधहत्थिं अट्ठारसवंकं अंतेउरं सभंडं च गहाय चंपातो निक्खमति २ त्ता वेसालिं अज्जगं जाव उवसंपज्जित्ताणं विहरति॥ तते णं मए सेयणगस्स गंधहत्थिस्स अट्ठारसवंकं° अट्ठाए दूया पेसिया ते य चेडएणं रन्ना इमेणं कारणेणं पडिसेहिता अदुत्तरं च णं ममं तच्चे दूते असक्कारिते अवद्दारेणं[2] निच्छुहाविते[3]॥ तं सेयं खलु देवाणुप्पिया

---

1) C इयाणिं D इया णं॥ 2) D अवद्दा°॥ 3) CD निच्छुहावेति॥

२६

अम्हं चेडगस्स रन्नो जुद्धं गिह्नित्तए॥ तए णं कालाइया दस कुमारा कूणियस्स रन्नो एयमट्ठं विणएणं पडिसुणेंति॥ तते णं से कूणिए राया कालादीते दस कुमारे एवं वयासो॥ गच्छह णं तुब्भे देवाणुप्पिया सएसु सएसु रज्जेसु पत्तेयं २ एहाया कयबलिकम्मा कयकोउयमंगल जाव पायच्छित्ता हत्थिखं-धवरगया पत्तेयं २ तिहि दंतिसहस्सेहिं एवं तिहिं आससहस्सेहिं तिहिं मणुस्सकोडीहिं सद्धिं संपरिवुडा सव्विड्ढीए जाव रवेणं सतेहिंतो २ नगरे-हिंतो पडिनिक्खमह २ त्ता ममं अंतियं पाउब्भवह॥

२४

तते णं ते कालाइया दस कुमारा कूणियस्स रन्नो एयमट्ठं सोच्चा सएसु २ रज्जेसु पत्तेयं २ एहाया कयबलिकम्मा कयको प॰ अप्पमहग्घाभरणालं-कियसरीरा जाव तिहि मणुस्सकोडीहि सद्धिं संपरिवुडा सव्विड्ढीए जाव रवेणं सएहिंतो २ नगरेहिंतो पडिनिक्खमंति जेणेव अंगजणवए जेणेव चंपा नगरी जेणेव कूणिए राया तेणेव उवागता करतल जाव वद्धावेंति॥ तते णं से कूणिए राया कोडुंबियपुरिसे सद्दावेति २ त्ता एवं वयासी॥ खिप्पामेव भो देवाणुप्पिया आभिसेक्कं हत्थिरयणं पडिकप्पेह हयगयरहजोहचाउरंगिणिं संन्नाहेह मम एयमाणत्तियं पच्चप्पिणाह जाव पच्चप्पिणंति॥ तते णं से कूणिए राया जेणेव मज्जणघरे जाव पाउनिग्गच्छित्ता जेणेव बाहिरिया उवट्ठाणसाला जाव नरवई दुरूढे॥ तते णं से कूणिए राया तिहिं दंति-सहस्सेहिं जाव रवेणं चंपं नगरिं मज्झंमज्झेणं निग्गच्छति निग्गच्छित्ता

२४

जेणेव कालादीया दस कुमारा तेणेव उवागच्छति उवागच्छित्ता कालाईएहिं दसकुमारेहिं[1] सद्धिं एगतो[2] मेलायंति॥ तते णं से कूणिए राया तेत्तीसाए दंतिसहस्सेहिं तेत्तीसाए आससहस्सेहिं तेत्तीसाए मणुस्सकोडीहिं सद्धिं संपरिवुडे सव्विड्ढीए जाव रवेणं सुभेहिं वसहीपायरासेहिं नातिविगट्ठेहिं अंतरावासेहिं वसमाणे २ अंगजणवयस्स मज्झंमज्झेणं निग्गच्छति जेणेव विदेहे जणवये जेणेव वेसाली नगरी तेणेव पाहारेत्थ गमणाते॥

२५

तते णं से चेडए राया इमीसे कहाए लद्धट्ठे समाणे नव मल्लई[3] नव लेच्छई[4] कासीकोसलका अट्ठारस वि गणरायाणो सद्दावेति सद्दावित्ता एवं वयासी॥ एवं खलु देवाणुप्पिया वेहल्ले कुमारे कूणियस्स रन्नो असंविदितेणं सेयणगं अट्ठारसवंकं च हारं गहाय इहं हव्वमागते। तते णं कूणिएणं सेयणगस्स अट्ठारसवंकस्स य अट्ठाए ततो दूया पेसिया ते य मए इमेणं कारणेणं पडिसेहिया॥ तते णं से कूणिए मम एयमट्ठं अपडिसुणमाणे चाउरंगिणीए सेणाए सद्धिं संपरिवुडे जुज्झसज्जे इहं हव्वमागच्छति। तं किं नं देवाणुप्पिया सेयणगं अट्ठारसवंकं कूणियस्स रन्नो पच्चप्पिणामो वेहल्लं कुमारं पेसेमो उदाहु जुज्झित्था॥ तते णं नव मल्लई[5] नव लेच्छती कासीकोसलगा अट्ठारस वि गणरायाणो चेडगरायं

---

1) D दसेहिं कु°॥ 2) C एगततो॥ 3) C मल्लकि॥ 4) C लेच्छकि॥ 5) A B मल्लती लेच्छती C मलइ D मल्ली॥

२८

एवं वदासी॥ न एयं सामी जुत्तं वा पत्तं वा रायसरिसं वा जंनं सेयणगे अट्ठारसवंके कूणियस्स रन्नो पच्चप्पिणिज्जति वेहल्ले य कुमारे सरणागते पेसिज्जति। तं जइ णं कूणिए राया चाउरंगिणीए सेणाए सद्धिं संपरिवुडे जुज्झसज्जे इहं हव्वमागच्छति तते णं अम्हे कूणिएणं रन्ना सद्धिं जुज्झामो॥ तते णं से चेडए राया ते नव मल्लई नव लेच्छई कासीकोसलगा अट्ठारस वि गणरायाणो एवं वदासी॥ जइ णं देवाणुप्पिया तुब्भे कूणिएणं रन्ना सद्धिं जुज्झह तं गच्छह णं देवाणुप्पिया सतेसु २ रज्जेसु ण्हाया जहा कालादीया जाव जएणं विजएणं वद्धावेंति॥ तते णं से चेडए राया कोडुंबियपुरिसे सद्दावेति २ त्ता एवं वयासी॥ अभिसेक्कं जहा कूणिए जाव दुरूढे॥

२६

तते णं से चेडए राया तिहिं दंतिसहस्सेहिं जहा कूणिए जाव वेसालिं नगरिं मज्झंमज्झेणं निग्गच्छति जेणेव ते नव मल्लती नव लेच्छती कासीकोसलका अट्ठारस वि गणरायाणो तेणेव उवागच्छति॥ तते णं से चेडए राया सत्तावन्नाए दंतिसहस्सेहि सत्तावन्नाए आससहस्सेहि सत्तावन्नाए रहसहस्सेहिं सत्तावन्नाए मणुस्सकोडीहिं सद्धिं संपरिवुडे सव्विड्ढीए जाव रवेणं सुभेहिं वसहीपातरासेहिं नातिविगिट्ठेहिं अंतरेहिं वसमाणे २ विदेहं जणवयं मज्झंमज्झेणं निग्गच्छति जेणेव देसपंते तेणेव उवागच्छति २ त्ता खंधावारनिवेसणं करेति २ त्ता कूणियं रायं पडिवालेमाणे जुज्झसज्जे चिट्ठति॥ तते णं से कूणिए राया सव्विड्ढीए जाव रवेणं तंतीतलतालतुडियघणमु-

२१

इंगवाईयरवेणं जेणेव देसप्पंते तेणेव उवागच्छइ २ त्ता चेडगस्स रन्नो जोय-णंतरियं खंधावारनिवेसं करेति॥ ततेणं ते[1] दोन्नि वि रायाणो रणभूमिं सज्जावेंति २ त्ता रणभूमिं जयंति॥ ततेणं से कूणिए तेत्तीसाए दंतिसहस्सेहिं जाव मणुस्सकोडीहिं गरुलवूहं रएति रइत्ता गरुलवूहेणं रहमुसलं संगामं उवायाते[2]॥ ततेणं से चेडए राया सत्तावन्नाए दंतिसहस्सेहिं सत्तावन्नाए आससहस्सेहिं जाव सत्तावन्नाए मणुस्सकोडीहिं सगडवूहं रएति सगडवूहेणं रहमुसलं संगामं उवायाते[3]॥

२७

ततेणं ते दोन्नि वि राईणं अणीया संनद्ध॰ जाव गहियाउहपहरणा मगतितेहिं[4] फलतेहि निक्कट्ठाहिं असीहिं अंसागएहिं तूणेहिं सजीवेहि[5] य धणूहिं समुक्खित्तेहि सरेहि समुल्ललिताहिं बाहाहिं उसारियाहिं[6] ऊरुघंटाहिं छिप्पत्तरेणं[7] वज्जमाणेणं महया उक्किट्ठसीहनायबोलकलकलर-वेणं समुद्दरवभूयं[8] पिव करेमाणा सव्विड्ढीए जाव रवेणं हयगया हयगतेहिं गयगया गयगतेहिं रहगया रहगतेहिं पायत्तिया पायत्तिएहिं अन्नमन्नेहिं सद्धिं संपलग्गा यावि होत्था॥ ततेणं ते दोण्ह वि राईणं अणीया णियगसामीसासणाणुरत्ता महता जणक्खयं जणवहं जणप्पमद्दणं जणसंवट्टकप्पं नच्चंतकबंधकारभीमं रुहिरकद्दमं करेमाणा अन्नमन्नेणं सद्धिं जुज्झंति॥ तते

---

1) C D से॥ 2) C उवाघाते॥ 3) C उवाघांते॥ 4) A मगतेहिं B मगततेहिं D मगहितेहिं॥
5) C सज्जावेहि D सज्जीवेहि॥ 6) C उभारियाहिं उरु॰॥ 7) A छिप्पहरेणं॥ 8) D ॰भूतं॥

णं से काले कुमारे तिहिं दंतिसहस्सेहिं जाव मणूसकोडीहिं गरुलवूहे एक्कारसमेणं खंधेणं कूणिएणं रन्ना सद्धिं रहमुसलं संगामं संगामेमाणे हयमहित॰ जहा भगवता कालीए देवीए परिकहियं जाव जीवियातो ववरोवेति॥ तमेयं खलु गोयमा काले कुमारे एरिसएहिं आरंभेहि जाव एरिसएणं असुभकडकम्मपब्भारेणं कालमासे कालं किच्चा चउत्थीए पंकप्पभाए पुढवीए हेमाभे नरए जाव नेरइयत्ताए उववन्ने॥ काले णं भंते कुमारे चउत्थीए पुढवीए अणंतरं उव्वट्टित्ता कहिं गमिहिति कहिं उववज्जिहिति॥ गोयमा महाविदेहे वासे जाइं कुलाइं भवंति अड्ढाइं जहा दढपइन्नो जाव सिज्झिहिति बुज्झिहिति जाव अंतं काहिति॥ तं एवं खलु जंबू समणेणं भगवया महावीरेणं जाव संपत्तेणं निरयावलियाणं पढमस्स अज्झयणस्स अयमट्ठे पन्नत्ते॥ १॥

२८

जइ णं भंते समणेणं भगवया महावीरेणं जाव संपत्तेणं निरयावलियाणं पढमस्स अज्झयणस्स अयमट्ठे पन्नत्ते दोच्चस्स णं भंते अज्झयणस्स निरयावलियाणं समणेणं भगवया महावीरेणं जाव संपत्तेणं के अट्ठे पण्णत्ते॥ एवं खलु जंबू॥ तेणं कालेणं तेणं समएणं चंपा नामं नगरी होत्था। पुन्नभद्दे चेइए। कूणिए राया पउमावई देवी। तत्थ णं चंपाए नयरीए सेणियस्स रन्नो भज्जा कूणियस्स रन्नो चुल्लमाउया सुकाली नामं देवी होत्था सुकुमाला सुरूवा। तीसे णं सुकालीए देवीए पुत्ते सुकाले नामं कुमारे होत्था

सुकुमाले। तते णं से सुकाले कुमारे अन्नयाकयाइं तिन्हिं दंतिसहस्सेहिं जहा कालो कुमारो निरवसेसं तं चेव जाव महाविदेहे वासे अंतं काहिति।। ६।। एवं सेसा वि अट्ठ अज्झयणा नेयव्वा[1] पढमसरिसा णवरं मायातो सरिसा[2] णामातो। निरयावलियातो समत्तातो निक्खेवो सव्वासिं भाणियव्वो तहा।। ६।।

In handschrift C staat het volgende, aan 't slot van den vijfden Upāṅga.

समत्ताणि उवंगाणि।। ।।६।। ।।निरयावलियासुत्तं समत्तं।। ।।६।। ग्रंथाग्रथ ११०९।। ।।संवत् १६६९ वर्षे। असुसुदि ११ दिने। भौमवारे। श्रीवीकानयरमध्ये।। महाराजाधिराजमहाराजा श्रीदलपतजीविजयराज्ये।। श्री औपकेसगच्छे। वा श्रीविनयकलशशिष्य घंप श्री चारत्रकलशजीशिष्यमुनिहृदाष्येन लिपीकृतं।। स्वयंवाचनार्थं।। श्रीरस्तु।।

Het aantal grantha's is dus 1109. Aan Prof. Jacobi dank ik de volgende vertaling en verklaring. „In het jaar der Vikrama aera 1669 (dus 1613 na Chr.). In de maand Āçvin, op den 11de, een Dinsdag. In Bikaneer, gedurende de zeegrijke regeering des Konings enz. Dalapatajī. In de Aupakesagaccha (afdeeling, secte) door den Munihṛd genaamden leerling van Çrī Caritrakalaçajī, den leerling van Çrī Vinayakalaça geschreven, voor zijn eigen lectuur. Heil!"

Dalapatajī schijnt een bijnaam te zijn van Rāy Sinh, die toen Koning van Bikaneer was cf. Prinsep Ind. Ant. 2. 259. Vā en ghamp (वा घंप) zijn onduidelijk.

Cāratra zal caritra (चरित्र) moeten zijn. Voor hṛdā shyena is te lezen hṛdākhyena daar ष en ख dikwijls verwisseld worden.

1) ABD tekst C नायव्वा।।   2) A सरिसनामा।।

GLOSSAAR.

De cijfers wijzen de hoofdstukken aan. Elk prākṛtwoord heb ik getracht te vertalen door het in klank en beteekenis, of althans door een in beteekenis overeenkomend saṃskṛtwoord; *id.* wil zeggen dat het prākṛtwoord in 't saṃskṛt gelijkluidende is. *n. pr.* nomen proprium.

---

a.

aṃsāgaä 27,	aṃsāgata d. i. aṃsa-āgata.
aṃsupuṇṇa en	
aṃçupuṇṇa 5, 16,	açrupūrṇa.
akayapunna 16,	a-kṛta-puṇya.
akāmiya 12,	akāmika, akāma.
akkamati 22,	ā-kramati.
akkamāhi 22,	ā-krama.
akkamittā 22.	ākramya.
akkhiviukāma 19,	ā-ksheptu-kāma.
°*agga* 22,	agra.
aggaṃguliyā 13,	agra-añguli-kā.
°*aggha* 4,	argha.
°*aṃga* 5, 16,	añga.
Aṃgajaṇavaä 24,	n. pr. Añga-janapada.
aṃgapadicāriyā / *aṃgapaḍiyāriyā* 15,	añga-paricārikā.
accanta° 15, 16,	atyanta.
ajja 9,	adya.
ajja 1, 2,	ārya.
ajjaga 19,	āryaka.
ajjava 1,	ārjava.
ajjhayaṇa 2, 27,	adhyayana, adhyāya.
aṃjali 8,	añjali,
aṭṭa° 12,	ārta, vgl. *vasaṭṭā*.
aṭṭha 2, 8 enz.	artha.
aṭṭhāë 23,	praep. arthāya.
aṭṭha 14, 27,	ashṭa.
aṭṭhārasa 25,	ashṭādaça.
aḍḍha 27,	āḍhya?
aṇagāra 1,	anagāra.
aṇaṃtaraṃ 27,	anantaram.
aṇariha 8,	anarha.
aṇīya 27,	anīka.
aṇugeṇhamāṇa 20	anugṛhāṇa.
aṇupaviṭṭhā 7,	3 ps. sing. aor. anu-pra-viç.
aṇupuvveṇaṃ 14,	anupūrvena.
°*aṇuratta* 27,	anurakta.
°*aṇurāga* 15, 16,	anurāga.
aṇega 17, 18,	aneka.
°*ativigaṭṭha* 24, / °*ativigiṭṭha* 26,	ativikṛshṭa,
°*atisaya* 4,	atiçaya.
attaä 7, 20,	ātmaja
atthi 8, 10, 18,	asti.
aduttaraṃ 23,	?
adūrasāmaṃte 2,	adūrasāmante.
addha 19, 20,	ardha.
adhanna 16,	adhanya.
a(ḍ)dhiṭṭhama 12,	ardha + ashṭama.
aṃta 27, 28,	anta.
aṃtakara 12,	antakara.
aṃtagamaṇa 9,	antagamana.

aṃtara 14, 19, 26,	antara.
aṃtarāvāsa 24,	antara-āvāsa?
°*aṃtariya* 26,	antarita.
aṃtiyaṃ 23,	antikam.
aṃtiyāo 9,	antikāt.
aṃtiyāto 10,	"
aṃtie 4, 16, 23,	antike.
aṃteura 4, 17, 18, 19, 23,	antaḥpura.
aṃtevāsī 1, 2,	antevāsin.
aṃdolāveti 17,	caus van andolayati.
annadā 9,	anyadā.
annadākadāi 3, °*kadāyī* 14, 17, °*kayāi* 17' *kayāyi*	anyadākadācit.
annamanna 11, 18, 27,	anyonya.
apaḍisumāṇa 25,	a-prati-çṛṇvāna.
apatthiya° 16, 22,	apathya.
aparibhuṃjamāṇī 7,	a-pari-bhuñjānā.
apunna 16,	a-puṇya.
appa 4, 9, 24,	alpa.
appasoa 17,	alpa-çoka.
appāṇaṃ 14, 15,	Acc. s. van ātman.
appiṇāmi 23,	arpayāmi.
appegaīya 17,	eka, anya.
apphunna 5, 16,	ā-krānta.
abbhatthia 3, en *abbhitthia* 11,	abhyarthita.
abbhiṃtaraë 10,	abhyantarataḥ.
Abhaä 7 enz. n. pr.	Abhaya.
abhikkhaṇaṃ 13, 17,	abhīkshṇaṃ.
abhinissaveti 13,	abhi-ni + sru.
abhibhūa en *abhibhūta* 13, 15, 17.	abhibhūta.
abhimaha 4,	abhimukha.
abhisiṃcāvesi 15, *abhisiṃcāveti* 14, *abhisiṃcāvittaë* 14,	caus. van abhi-shiñcati.
°*abhisea* 14,	abhisheka.
abhisekka 25,	abhishekya.
abhūta 15,	a + bhūta.
ammā 15,	voc. van ambā.
ammagā 8, en *ammayā* 7, 15,	ambikā.
ammāpiyaro 13, 14,	mātāpitarau.
ammo 15, 16,	interj. āçcarye.
ayaṃ 3, 7, 27,	ayam n. sing. m. pron. idam. *ime* n. s. m. 12. *imā* 22. f.
ayaṃ 13,	idam. acc. s. m. *imaṃ* 3. acc. s. n. 9. adverb.
imassa 8, 13,	gen. s. m. *imīse* g. s. f. 3, 12, 20, 25. *imeṇaṃ* Instr. 11, 23, 25.
ariha 8, 9,	arha.
°*alaṃkāra* 15,	alaṃkāra.
°*alaṃkiya* 4, 9,	alaṃkṛta.
alabhamāṇa 14,	a-labhamāna.
aliyamucchiyā 11,	alīka-mūrchā.
alovemāṇa 21,	a-lopayan.
allamaṃsa 10, 11,	ārdra-māṃsa.
avaddāreṇaṃ 23,	anādareṇa.
avaloyaṇa° 11,	avalokana.
avasavasā 12,	?
avitaha 5, 9,	a-vi-tatha.
aviṃdamāṇa 9,	a-vindan.
aviṇijjamāṇa 7,	a-vinīyamāna.
asakkārita 23,	a-satkārita.
asaṃdiddhā 5, 9,	a-saṃdigdha.
asaṃmāṇita 23,	a-saṃmānita.
asaṃvidita 20, 23,	a-saṃvidita.
asi f. 27,	id.
asubha° 6, 27,	a-çubha.
asogavaṇiyā 12,	açoka-vanikā.
asogavarapāyava 1,	açoka-vara-pādapa.
ahaṃ 9,	nom. s. *aṃhe* 14, 25. n. pl. *mama* en *mamaṃ* acc. en gen. sing. 3, 4, 9, 10, 15, 16, 19, 20, 21. *maë* Instr. *aṃhaṃ* gen. pl. 12, 14, 18.
ahava 22,	athavā.
ahāpaḍirūva 1,	yathā-pratirūpa.
ahe 11,	adhas.
aho interj. 16.	id.

Ā.

āa 10 en, *āya* 9,	āya?
āikkhai 19,	ākhyāti.

āuha 27,	āyudha.
āusaṇā 12,	ākroçana.
āusati 12,	ākroçati.
āgata 6,	id.
āgacchai en *āgacchati*	passim. id.
āḍhāti 8, 18, 19,	ā + rāti = sam-rāti.
āṇattiya 24,	ājñapti + ka.
āṇattī 22,	ājñapti.
āṇavei 22 en *āṇaveti* 21, 22,	ājñāpayati.
āṇāe 4,	van ājñā?
āṇupnvveṇaṃ 13,	ānupūrveṇa.
ātāe en *āyāe* 17, 19,	ādāya.
ānaṃda 15,	ānanda.
ābhisekka 24,	abhishekya.
āmusati 13,	āmṛjati.
āyata° 5,	āyata.
āyāhiṇaṃ 4,	ā-dakshiṇam.
āraṃbha 6, 27,	ārambha.
ārasati 13,	ā-rasati.
ārasitasadda 13,	ārasitaçabda.
ārāhāe 4,	van ārādhā?
āsaa 14 *āsaga* 16 en *āsaya* 13,	āsya + ka.
āsattha 5, 16,	āçvasta.
āsādemāṇī 7,	part. van āsvādayāmi.
āsaraha 21,	açvaratha.
āsasahassa 3, 23, 24, 25,	açvasahasra.
āsurutta 5, 12, 22, 23,	?

i.

icchati 11,	id.
iṭṭha 10,	ishṭa.
iḍḍhi° 16,	ṛddhi.
iha en *ihaṃ* 3, 16, 20, 22, 25, 26,	iha.
iheva 3,	iha + eva.

ī.

īsara° 16,	īçvara.
īsāsaṭṭhāṇa 5,	içvāsa-sthāna.

u.

u 2,	ca.
uiṇṇa, *uilla* en *oïṇṇa* 16,	mṛta, kālagata?
ukkaraḍiyā 12, 13,	utkara-diç,
ukkiṭṭha 27,	ut-kṛshṭa.
uggaha 1,	udgraha.
uggiṇhittā 1,	ud-gṛhītvā (gṛhya).
uccāvaya 12, 13,	uccāvaca.
ucchūḍha° 1,	ut kshipta of ujjhita. Vgl. Hemac. prākṛt gram. II, 127 en Viyāhapaññattī. Bombay 14.
ujjhāti ujjhāhi ujjhāvittae *ujjhita ujjhiya* 2 *ujjhāvesi* en *ujjhijjamāṇa* 13,	van W. ujjh.
uṭṭhittā 5,	ud + sthitvā d. i. utthāya.
uṭṭhā 5,	utthāna.
uṭṭheti 5,	uttishṭhati.
uḍḍhaṃ 17,	ūrdhvam.
uḍḍhaṃjānu 2,	ūrdhvajānu.
uttāṇaga 11,	uttāna (ka).
udarabalī 10, 11, 12, *udaravalī* 7, 8, 11,	udara-valī.
udāo 14,	?
udāhu 25,	utāho.
uddāleti 19,	caus. *uddalai* ā-cchinatti.
uddāleükāma 19,	" " ā-cchettu-kāma.
uddhaṃsaṇā 12,	uddharshaṇā.
uddhaṃseti 12,	uddharshayati.
uppattiyāe 9,	ut-patti + tā?
uppiṃ° 11, 14,	upari?
umaṃghiya 7,	ava + magh of mangh?
uyaṃsī 1,	ojasvī.
uyāta 4,	udyāta.
urāla 8, 9, 10,	udāra.
ulagga 7,	ava-lagna?
uvakaraṇa 17, 19,	upakaraṇa.
uvaṃga 2 enz.	upāṅga.
uvaṭṭhavettā *uvaṭṭhaveha*	caus. upa-sthā.
uvaṭṭhāṇasālā 4, 9, 24,	upasthāna-çālā.
uvaṇeti 11, *uvaṇemti* 10,	upa + nī.

uvavajjihiti 27,	fut. upa + pad.
uvavanna 6, 27,	upapanna.
uvasampajjittāṇaṃ 19, 20, 23,	upasampadya.
uvāa 9,	upāya.
uvāgaa 3, 16, 24,	upāgata.
uvāgacchai 4, 24, *uvāgacchaṃti* 8, *uvāgacchittā* 24,	upā + gam.
uvāyāta 26,	upāyāta.
uvvaṭṭitta 27,	udvartya.
uvvihati 17,	udvahati?
usāriya 27	utsārita.
usu 5,	ishu.
*uhato*⁰ *ohaya* 7, *uhaya* 9, 15,	avahata.

ū.

ūrughaṃtā 27,	?
ūsaa en *ussaa* 15.	utsava.

e.

ekkārasa 14, 17,	ekādaçan.
ekkārasama 3, 27,	ekādaça.
egaṃte 12, 13,	ekānte.
egato 24,	ekataḥ.
egā 5, 6,	ekā.
ejjamāṇa 5,	ejamāna.
etārūva 3,	etad-rūpa.
eyam 5, 25, 27,	etad. *eyaṃ* 5, 8, 9, 13 etam.
eteṇaṇ 17, etena,	*esa esaṃ* 5, 16, 22, 23 esha.
eyaṃ 27,	evam.
eyamaṭṭha 8,	etad-artha.
erisa 27,	īdṛça.
eva id. 4 enz.	
evaṃ 2 enz.	evam.

o.

o 2,	?
oiṇṇa 16,	uiṇṇa.
ojjoita 12,	uddyotita.
ohaya 9,	zie *uhata*.
*ohayamaṇa*⁰ 3,	avahata-manaḥ⁰

k.

kai 2,	kati.
kaṭṭu 3, 4, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16,	kṛtvā.
⁰*kaḍa* 27,	kṛta.
⁰*kaddama* 27,	kardama,
kaṇīyasa 17,	kanīyasa.
⁰*kaṇṇa* 5,	karṇa.
kaṇha 2 n. pr.	kṛshṇa.
kaṃta 9, 10,	kānta.
kaṃdamāṇa 16,	krandamāna.
⁰*kappa* 27,	kalpa.
kappaṇikappiya 11,	kalpa-nikalpita?
kappavaḍeṃsiāo 1, n. pr.	kalpapradeçikās of ⁰ pratiçrayās of ⁰ avataṃsakās.
kabaṃdha 27,	kabandha.
kamala id. 7,	
kamma 6, 27,	karma.
kammayāhiṃ 9, *kammiyāe*	?
kaya 16,	kṛta.
kayabalikamma 4, 23, 24,	kṛta-bali-karma.
kayakouyamaṃgala 4, *kayakauuyamaṃgala* 23, *kayakau p.* 24,	kṛta-kautuka-maṃgala. zie *p.*
karatala id. 8, 10, 12, 13, 24,	
karemi 9, *kareti* 11, 13, 26, *kareṃta* 16, *karemāṇa* 5, 17, 27, *karittā* 15, *kāhiti* fut, 27. *kāremāṇa* 21,	w. kar.
kalakala 27,	id.
kallāṇa 8, 9, 10,	kalyāna.
kahaṇṇaṃ kahannaṃ 15,	katham + nam.
kahā 3, 4, 12, 18, 25,	kathā.
kahiṃ 6, 27,	kutra.

kahia 1, 3,	kathita.
°*kāra*° 27,	?
kāla 2, 3, 4, 5, 6, 27, 28,	n. pr.
kāla id. 1. 2, 3, 27, *kālaṃ kiccā* 6, 27,	kālam kṛtvā.
kālagata id. 5, 16,	
kālamāsa id. 6, 27,	
kālāiyā 23, 24, n. pl.	kāla n. pr. + ādika.
kālādīyā 14, 24, 25, n. pl.	kāla n. pr. + ādika.
kālādīe 14, 17, 24, acc. pl.	kāla n. pr. + ādika.
kālādīte 23, acc. pl.	kāla n. pr. + ādika.
kālāīehiṃ 24, instr. pl.	kāla n. pr. + ādika.
kālī 3, 4, 5, 27,	n. pr.
kāsīkosalakā n. acc. pl. 25, 26,	kāçi-kosala + ka n. pr.
kiccā 6, 27,	kṛtvā.
°*kiccāi* 16,	kṛtyāni n. pl. kṛtya.
kiṇṇaṃ 15, 18, *kinnam* 8,	kim. + nam.
kiṃ naṃ 9, 25,	kim. + nam.
kīlāvaṇaa 17,	krīḍā, krīḍana.
kīlāveti 17, caus. *kīlati*	w. krīḍ.
kīsa 13, gen. s. kasya,	kim.
kukkuḍa 13,	kukkuṭa.
kuḍumba 3,	kuṭumba.
kuṃtagga 22,	kuntāgra.
kumaraṇa 16,	ku + maraṇa.
kumāra id. 3 enz.	
kuṃbha id. 17,	
kula id. 1, 27,	
kūḍā 5, 6,	kūṭa.
kūṇia kūṇiya koṇiya 3, 5, 13 enz.	n. pr.
ke 2, 27,	kas.
keṇai 8,	kenacit.
keti kei 8, 10,	kaçcit.
kerisa kerisaa 6,	kīdṛça.
kesī 1,	n. pr.
koṭṭhāgāra 14, 16,	koshṭhāgāra.
koḍaṃbiya 16,	kauṭumbika.
koḍi 3, 23, 24, 26, 27,	koṭi.
koḍuṃbiyapurisa 3, 24, 25,	kuṭumbika-purusha.
kosalaga kosalaka 25,	zie *kāsī*.
kosa 14, 16,	koça.

kh.

khaṃti 1,	kshānti.
khaṃdha 3, 17, 23, 27,	skandha.
khaṃdhāvāra 26,	skandhāvāra.
khalu id. 2 enz.	
khāiya 11, 12,	khādita.
khippām 4, 24,	kshipram.
khujjā 4,	kubjā.

g.

gaṃgā n. pr. 17,	
gacchāmi 16, *gaccha* 12, 20,	w. gam.
gacchaha 10, 23, 25,	w. gam.
gamihiti 27, fut.	w. gam.
°*gata* °*gaya* 16,	gata.
gaṇarāya 25, 26,	gaṇa-rāja.
gaṃdhahatthī 17,	gandhahastin.
gabbha 11, 15,	garbha.
gabbhagaa 11,	garbhagata.
gamaṇāe gamaṇāte 16, 24,	gamana.
gaya 24,	gaja.
gayagata gayagaya 27,	gajagata.
garulavūha 3, 6, 27,	garuḍa-vyūha.
galati 11,	w. gal.
gahaṇatā 3,	grahaṇa + tā.
gahāya 17, 19, 20, 23, 25,	gṛhītvā.
gahiya 27,	gṛhīta.
gāmāṇugāmaṃ 1,	grāmānugrāmam.
gāmin id. 21,	
gālaṇa 11,	gālana.
gālittae 11,	w. gal gālayitum.
giṇhai 13, *giṇhati* 10, 17, *giṇhaṃti* 10,	w. grah.
giṇhata 10, *giṇhiuṃ* 20, *giṇhittae*	w. grah.
giṇhiukāma 19,	grahītu-kāma.
giha 20,	gṛha.
guṇanishpanna (°*nipphanna?*) 13,	guṇa + nishpanna.
guṇappahāṇa 1,	guṇa-pradhāna.
guṇasilaa n. pr. 1,	guṇa-çilaka.

gutti 1, gupti.
guru id. 15, 16,
geha id. 9,
goama goyama n. pr. 6, 27, Gautama.

gh.

ghaṇa 26, ghana.
ghara 14, gṛha.
ghātita id. 5,
ghātetukāma 15, ghātayitu-kāma.
ghora id. 1,
ghoravvaa 1, ghora-vrata.
ghorabaṃbhaceravāsin 1, ghora-brahmacarya-vāsin.

c.

caukka 18, catushka.
cauṇāṇovaga 1, caturjñānopgata.
cautthī 6, 27, caturthī.
caumuha 18, caturmukha.
caccara 18, catvara.
caṃdasuradaṃsaṇiyā 13, candra-sūrya-darçanikā.
caṃpagalatā 5, campaka-latā.
caṃpagavarapādava 16, campaka-vara-pādapa.
caṃpā n. pr. 3, 17, 18, 19, 23, 24, Campā.
caraṇa id. 1,
caramāṇa id. 1,
caritta 1, caritra.
cāugghaṃṭa 21, catur + ghaṇṭā?
cāuraṃgiṇī 24, 25, caturañginī,
cāragasālā 16, cāraka-çālā.
ciṭṭhāmi 23, *ciṭṭhati* 11, 26, *ciṭṭhāhi* 22, } w. sthā.
citta 7, 20, ?
°*ciṃtaa* 7, cintaka.
ciṃtia 3, 11, cintita.
ciṃdha 5, cihna.
cullamāuyā 3, 10, 28, kshulla (kshudra) mātṛkā.
ceia 1, 3, 28, caitya.
Ceḍaa ceḍaga ceḍaya n. pr. 5, 6, 19, 20 enz.
cellaṇā celaṇā cillaṇā n. pr. 3 enz.
ceva 5, 17, 20, 21, 22, 28, ca + eva.
coddasapuvvī 1, caturdaçapūrvī.
chaṭṭa 13, shashṭa.
chattādīe 4 acc. *pl.* chattra + ādi + ka.
chiḍḍa 14, chidra.
chiṃdāmi 16, w. chid.
chippattara chipparura 27, ?

j.

jaṃ 15, 25, yat.
jassa gen. s. 10,
jāṃ acc. s. f. 5,
jāu n. pl. f. 7. 10,
jāiṃ n. pl. n. 27,
jāṇi kāṇi 21, yāni kāni.
jaa 25, jaya.
jai 2, 25, *jati* 18, *jayi* 9, } yadi.
jaṇakkhaya 27, janakshaya.
jaṇaga 15, 16, janaka.
jaṇappamaddaṇa 27, janapramardana.
jaṇavaya jvṇavaa 14, 17, 20, 26, janapada.
jaṇavaha 27, janavadha.
jaṇasaṃvaṭṭakappa 27, jana-samvarta-kalpa.
jatissati iayissati 3, 4, fut. w. ji.
jattihāmi 9, 10, fut. w. yat.
jambuddīva 3, jambudvīpa.
jambū n. pr. 2 enz.
jaṃma 7, janman.
jayaṃti 26, w. ji.
jasaṃsī 1, yaçasvī.
jaha 20, 21, 22, *jahā* 9, 10, 13, 25, } yathā.
jahābhūta 2, yathābhūta.
jahe 5, yathā.
jā 9, yat.
jāa jāta 17, 14, jāta.
°*jāgariyā* 3, 13, jāgarikā.
jāgaramāṇī 3, part. w. jāgar.
jāṇati 14, 19, w. jñā.

jāṇappavara 4, 5,	yāna-pravara.
jātasaḍḍha 2,	jāta-çraddha.
jāti id. 1,	
jāyati 18, 19,	yācati.
jāva 2 enz.	yāvat.
jāhe 12, 13, 15,	yarhi.
jiya° 1,	jita.
jiiṃdia 1,	jitendriya.
jiyakoha 1,	jita krodha.
°*nidda* 1,	°nidra.
°*parīsaha* 1,	°parīshaha.
°*māya* id. 1,	
°*māṇa* 1,	°māna.
°*lobha* id. 1,	
jīva id. 16,	
jīvaṃta 19, 20, / *jīvaṃtaa* 17,	jīvant.
jīvamāṇa 3, 4,	jīvamāna.
jīvita id. 7,	
jīviya 5, 27,	jīvita.
jīviyāsā 1,	jīvita + āçā.
jīvissati 3,	fut. w. jīv.
jujjhasajja 22, 23, 25, 26,	yuddha-sajja.
jujjhāmo 25,	w. yudh 1 pl.
jujjhaṃti 27,	3 pl.
jujjhaha 25,	2 pl.
jujjhitthā 25,	"
jutta 25,	yukta.
juttām 4,	yuktam, yuktyā.
jeṇeva 1 enz.	yena eva.
joyaṇaṃtariyaṃ 26,	yojana-antaritam.
joha 24,	yodha.
jjhaya 5,	dhvaja.
jjhiyāti 3, 8, 9, 10, *jjhiyāsi* 8, *jhiyāmi* 8, *jjhiyāmi* 10, *jjhiyāha* 9, 10, *jjhiyāhi* 8, *jjhiyāyamāṇī* *jjhiyāemāṇa* 9,	w. dhya of kshai, kshīyate.

ṭ, ṭh.

ṭṭhaveti 17, *ṭhavāveti* 11, *ṭhāveti* 4, *ṭhāvettā* 4,	causat. vormen w. sthā.
ṭṭhāṇijja en *ṭhāṇijja* 10,	sthānīya?
ṭhii ṭṭhii 9, 10,	sthiti.
ṭṭhiiya 21,	sthiti + ka.
ṭṭhitipaḍiyā 14,	sthiti-patitā.
ṭhiyā 4,	sthitā.

Zie ṇ onder n.

t.

taṃ conj. 9, 13, 15, 19, 20, 21, 25, 27,	tat.
taṃ zie de vormen van 't pron. bij *se*.	
taṃ ceva 21, 22,	tat + ca + eva.
tam jahā.	tad yathā.
taṃ jāva 19,	tad yāvat.
taccaṃ 8,	tṛtīyam.
tatia 13,	tṛtīya.
tate tae 2 enz. 10,	tataḥ.
tiṇhaṃ 7, 8, gen.	
tato nom. 25.	trayaḥ.
tihiṃ 323, 26, instr.	
tattha 3, 20 21,	tatra.
taṃtā 12,	tāntā.
taṃtītala 26.	tantrī-tala, °ghāta.
tannaṃ 21,	tat + nam.
talavara id. 16.	
talita id. 7.	
tavappahāṇa 1,	tapaḥ + pradhāna.
tahā 2, 9, 10, 28,	tathā.
taheva 2, 5, 8, 10, 20,	tathā + eva.
tahārūva 3,	tathārūpa.
tā 19,	tat, tadā.
tāo tāto 9, 10,	tātas.
tāla id. 26,	
tālapuḍaga 16,	tāla-puṭaka.
tāhe 12,	tarhi.
ti tti 3, 5, 6, 14, 18, 21,	iti.
tikkhutto 4,	triḥ + kṛtvas = triḥ.
titthayata° 4,	tīrthakara.
tiya 18,	trika.
tivalī 22,	trivalī, triçikhī.
tuṭṭha 4, 9,	tushṭa.
tuṭṭhī 15,	tushṭis.

tuḍiya 26, tūrya.
tumaṃ 8, 9, 10, 12, 13, 15, 20. tvam. *tava* 9 enz. gen. s. *tumaṃsi* 15 loc. s.
tubbhe 8, 9, 10, 19, 20, 23, 25 n. pl. *tubbhaṃ* 8, 19 gen pl.
tusiṇīe 13, 15, 18, } tūshṇīṃ.
tusiṇīyā 8, } tūshṇīṃ.
tūṇa id. 27.
°*teulesa* 1, tejas + leçya.
teṇaṃ 20, tena.
teṇeva 19, tena + eva.
teyaṃsī 1, tejasvī.
°*teyalessa* tejas + leçya.
toyarati 17, toya + rati.
tti zie *ti*.
tthamiya 1, 3, 7, stimita.

d.

daṃsaṇa 1, darçana.
daḍhapaiṇṇa 27, dṛḍha-pratijña ?
°*daṃḍa* 7, daṇḍa.
daṃtamusala 17, danta-musala.
daṃtaṃtara 17, danta-antara.
daṃti° 3, 23, 24, dantin.
dalayati dalayāmi } 19, 20, w. dal.
dalayaha } w. dal.
dasa 2, 6, daçan.
dasama 2, daçama.
dāṇa 7, dāna.
dāraa dāraga dāraya 11, 12, dāraka.
dāsaceḍī 12, dāsa-ceṭī.
diṇṇa 19, datta.
divasa id. 13,
disaṃ disiṃ disāto 5, diç.
dīṇa 7, dīna.
dukkha 17, duḥkha.
ducca 21, dvitīya.
duṭṭhu 16, dushṭu.
duraṃta 22, duranta.
durūhati { 45, 21, w. ruh.
durūḍha { 24, 25, w. ruh.
duve donni doṇha 21, 26, 27, n. neutr., n. m. gen. van dve.
dūa, dūta, dūya 20, dūta.
dūijjamāṇa 1, dravan, gacchan.
dūmiya 13, w. du, dunoti, vgl. Hemac. IV. 23.
deti 21, 22, dadāti.
deva id. 16,
devaya 15, 16, devaka.
devāṇuppiya 4, 8, 9, 10, 12, 14, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, devānām priya.
devī id. 3, 5, 17 enz.
desapaṃta desappaṃta 26, deça-prānta.
doccaṃ 8, dvitīyam.
dohala id. 7, 8, 9, 15,

dh.

dhaṇu 5, 27, dhanus.
dhanna 7, 8, 9, 15, dhanya.
dhamma 1, 4, dharma.
dhammiya 4, dhārmika.
dharaṇītala id. 5, 16,
dhasatti 5, 16, ?
dhura zie *rajjadhura*.

n.

na id. passim.
nagara nagarī nayara nayarī 17, 19, 23, 25, 27, nagara nagarī.
naccaṃta 27, part. w. nart.
najjai 12, 16, ?
nattua 20, 21, naptṛka.
natthi 18, na + asti.
naṃdā n. pr. 7,
ṇaṃ (vākyālaṅkāre) 1 enz.
namaṃsai 5, } namasyati.
namaṃsati 6, } namasyati.
namaṃsamāṇī 4, namasyamānā.
naya id. 1,
naraa, naraga 6, 27, naraka.
naravai 24, narapati.

nava navaṇham gen. 25, 12,	navan.
navama id. 2,	
ṇavaraṃ 28,	navaram.
ṇāṇa 1,	jñāna.
nāmadhijja (°*dhejja*) 13, 14,	nāmadheya.
nāmaṃ 1,	nāma.
nikkaṭṭha 27,	nishkṛshṭa.
nikkhamati 23,	nishkramati.
nikkheva 28,	nikshepa.
niggacchati 4, 17, 24, / *niggacchittā* 4, 24,	nis. + w. gam.
niggaya 1,	nir-gata.
niggaha 1,	nigraha.
niccittha, *niccettha* 16,	niçceshṭa.
nicchiya 1,	niçcita.
nicchubhiu° 15,	nis + w. kshubh.
nichuhāvei / *nichuhāvita* 23,	nis. + caus. w. *chuh* = kship (Hemac. IV 143.)
niḍāla 22,	lalāṭa.
nitteya 7,	nistejas.
nippāṇa (*nipphāṇa*?) 16,	nishprāṇa.
nibbhacchaṇā 12,	nirbhartsanā.
nibbhaccheti 12,	nir. + w. bharts.
nimitta id. 9, 10,	
nimmaṃsa 7,	nirmāṃsa.
niya 14,	nija.
niyaga 4, 27,	nija(ka).
niyatta 5, 16,	nikṛtta.
niyama id. 1,	
niyala 14, 15, 16,	nigala, nigaḍa.
niravasesa 15,	niravaçesha.
nirayāvaliyāo 2, / *nirayāvaliyāto* 28,	n. pl. v. niraya + āvali + ka.
nirāvaliyāo 2.	nir. + āvali + kā.
nirāloya 5,	nirāloka.
nivajjāveti 11,	caus. van ni + w. pad.
nivinna (*nivvinna*?) 12,	nirviṇṇa.
nivesa 26,	niveça.
nivesaṇa 26,	niveçana.
nivvedaṇa / *nivveyaṇa* 13,	nirvedana.
nivvua 13,	nirvṛta.
nisamma 4 enz.	niçamya.
nisīyati 9,	nishīdati.

nīṇeti 17,	nirṇayati.
nīharaṇa 16,	nirharaṇa.
neyavva 28,	netavya.
neha 15, 16,	sneha.
no id. 3 enz.	
ṇhāveti 17,	snāpayati.
ṇhāa 9, 15, / *ṇhāya* 4, 23, 24, 25,	snāta.

P.

p(eyālam) 2, 3, 20, 24,	bet. enzoovoorts.
paumāvaī n. pr. 3, 18,	padmāvatī.
pakkhivai pakkhivati 11, 13, 16,	prakshipati.
pakkhitta 16,	prakshipta.
paṃkappabhā n. pr. 6, 27,	pañkaprabhā.
paccappiṇāmi 20, / *paccappiṇāma* 25 / °*ppiṇaṃti* 4, 24, / °*ppiṇaha* 20, 21, 24, / °*ppiṇāhi* 22, / °*ppiṇijjati* 25,	prati + arp caus. w. ar.
paccaṇubhavamāṇa 18,	pratyanubhavamāna.
paccoruhati 4,	pratyavarohati.
pajjuvāsāmi 3,	paryupāse.
pajjuvāsati 4,	paryupāste.
paṃca 1,	pañca.
paṃjaliuḍa 4,	prāñjali-kṛta.
paḍati 11,	patati.
°*paḍaga* 5,	patāka.
paḍikappeha 24,	prati-kalpayata.
paḍigaya 1,	pratigata.
paḍicchittā 7,	prati + w. ish.
paḍijāgaramāṇa 14, 19,	prati + w. jāgar.
paḍinikkhamati 9, 17, / *paḍinikkhamaṃti* 10, 19, 24, / *paḍinikkhamaha* 23,	prati + nis + w. kram.
paḍiniggacchittā 24,	prati + nis + w. gam.
paḍipuṇṇa (*puṇṇa*) 7, 8, 10, 11, 15,	pratipūrṇa.
paḍibuddha 7,	pratibuddha.
paḍiraha 5,	pratiratha.
°*paḍivattī* 22,	pratipattiḥ.

padivātemāṇa 26, prati-pālayamāna.
paḍivisajjia (°sajjita) 7, 21, prati-vi-sarjita.
paḍivisajjeti 21, prativisarjayati.
paḍisuṇeti 12, 13,
paḍisuṇemti 14, 23, } prati + w. çru.
paḍisuṇettā (°ittā) 10, 20,
paḍisehia (°*sehiya*) 23, 25, pratishedhita.
paḍhama 2, 21, 27, prathama.
paṇāveti } 22,
paṇāvehi } pra + caus. w. jñā?
paṃḍūlaïtamuhī 7, pāṇḍula-mukhī.
paṇṇatta (*ṇṇ*) 2, 27, 28, prajñapta.
patta 25, prāpta.
patteyaṃ 23, 24, pratyekam.
°*patthia* (°*iya*) 16, 22, prasthita.
pabbhāra 6, 27, prāgbhāra.
pabhāvatī n. pr. 7, prabhāvatī.
payāyā 12, prajātā.
payāhiṇaṃ 4, pradakshiṇam.
paraṃparāgaya 21, paramparā + āgata.
parasu 5, 16, paraçu.
parājiṇissai 3, parā + w. ji.
parāmusai (°*ati*) 5, parāmṛçati.
parikahiya 27, parikathita.
parikaheya 9, parikathayata.
parikkhitta 4, parikshipta.
pariggahiya 8, parigṛhīta.
parijāṇati (°*ṇai*) 8, 18, 19, parijānāti.
pariṇamamāṇa 16, pari + w. nam.
pariṇāmemāṇa 9, pari + caus. w. nam.
paritaṃta 12, pari-tānta.
paribhāemāṇī 7, pari + caus. w bhū. vgl jātaka 69 en 91.
pariyāla 17, 19, parivāra.
parivajjia 16, 22, parivarjita?
parivahati id. 11,
parisā 1, parishad.
parūveti 18, prarūpayati.
pavara 5, pravara.
paviṇemti 7, pravinayanti.
pasannā 7, prasannā.
paharaṇa 27, praharaṇa.
pāa pāda } 22,
pāya } 15, pāda.

pāubbhavaha 23, prādus + bhavata w. bhū.
pāubbhūta 7, 15,
°*bhūa* } 8, prādurbhūta.
°*bhūya* 5,
°*pāḍana* 11, 12, pātana.
pāḍittae 11, pātayitum.
pāḍhaga 7, pāṭhaka.
pātarāsa } 24, 26,
pāyarāsa } prātarāça.
pādava 16, pādapa.
pāyaggahaṇa 15, pādagrahaṇa.
pāyacchitta 4, 23, prāyaçcitta.
pāyattiya 27, pādātika.
pāyavīḍha en } 22
pādapīḍa } pādapīṭha.
pāriṇāmiya 9, van pari + nam.
pālemāṇa 14, 17, 21, pālayamāna.
pāsati pāseti 4, 12, 16,
pāsaṃti 8,
pāsijjā 3, } w. paç.
pāsihasi 5,
pāsittā (*e*) 8,
pāsittāṇaṃ 7,
pāsāya pāsādā 11, 14, prāsāda.
pāhārittha (*e*) 16, 24, pra-ā + w. har?
pi 2, 8, api.
piuṇo 11, 12, gen. pitus van pitar.
picchaa 13, picchaka.
pitisoya 16, pitṛ-çoka.
piya 9, 15, 16, priya.
piva 27, iva.
pucchissāmi 3, futur. van pṛcchati.
puṭṭha 17, pṛshṭha.
puḍa 12, puṭa.
puḍaga 10, 11, 16, puṭaka.
puḍhavī 6, 27, pṛthivī.
puḍhavisilāpaṭṭaa 1, pṛthivī-çilā-paṭṭaka.
°*puṇṇa* varia l. in C. 5, 16, pūrṇa.
puṇṇabhadda n. pr. 3, 4,
putta 3 enz. putra.
puttasoa 5, putra-çoka.
puppha 7, pushpa.
pupphicūliyāo n. pr. 2, n. pl. fem.
pupphiyāo n. pr. 2, n. pl. fem.

puratthābhimuha 9,	purastāt + abhimukha.
purisa 10,	purusha.
puvvadinna 17, 20,	pūrva-datta.
puvvarattāvaratta 11,	pūrva-rātra + apara-rātra.
puvvāṇupuvvim 1,	pūrva + ānupūrvīm.
pūi 13,	pūti.
pūya id. 13.	
pesemi 20, 23, *peseti* 21, *pesemo* 25, *peseha* 20, 21, *pesittae* 20, *pesijjati* 25, *pesiya* 23, 25,	pra + caus. w. ish.

ph.

phala id. 7,	
phalata 27,	phalaka.

b.

baṃdhaṇa 16,	bandhana.
baṃdhitu° 15,	infin. w. bandh.
baṃbhacera 1,	brahmacarya.
———*vāsi* 1,	———vāsin.
bala id. 14, 17.	
bali id. zie	*kayabalikamma*.
bahu id. 7, 8, 9, 10, 12, 15, 16,	
bahujaṇa 18,	bahu-jana.
bārasāha 13,	dvādaçākhya of °çāha.
bāhā id. 27.	
bāhiriya 4, 9, 24,	bāhya.
bujjhihiti 27,	fut. w. budh.
bodhavve 2,	boddhavyas?
bola 27,	een synonym van siṃha-nāda.

bh.

bhaa. °*bhaya* 16, 1,	bhaya.
bhagavaṃ n. en acc. s. 2 enz. 4, *bhagavayā* instr. 2, *bhagavao* gen. 1,	van bhagavant.
bhajjā 3, 28,	bhāryā.
bhajjita 7,	bharjita.
bhaṃḍa 17, 19, 23,	bhāṇḍa.
bhavaṇa 7,	bhavana.
bhavaṃti 27, *bhavaha* 9, *bhavissati* fut. 9,	w. bhū.
bhāa 14, 17,	bhāga.
bhāṇiyavva 4, 15, 20, 21, 28,	bhāṇitavya.
bhāyaṇa 11,	bhājana.
bhāyā 17,	bhrātā.
bhāraha n. pr. 3,	bhārata.
bhāvemāṇa 1,	bhāvayamāna.
bhiuḍi 22,	bhṛkuṭi.
bhīa 16,	bhīta.
bhīma id. 27,	
bhukkha 7, 8,	?
bhūmi id. 26,	
bhūya 27,	bhūta?
bheya 7,	bheda.
bho id. 22, 24.	
bhoga id. 6, 17.	

m.

maṃsa 7, 8, 10, 11, 12,	māṃsa.
magatita magata magatata magahita 27,	?
maṃgala 4,	mañgala.
maṃgalla 9,	mañgalya.
majjaṇa 17,	mārjana.
„ *'ghara* 24,	°gṛha.
majjhammājjheṇaṃ 4, 17, 21, 24, 26,	madhya + madhyena.
maṇāma 9,	manorama.
maṇunna 9, 10,	manojña.
maṇuya 3,	manuja.
maṇussa 23, 24, 26,	manushya.
maṇūsa 27,	manushya.
maṇogaa 3,	manogata.
maṇomāṇasia 17,	manas + mānasika.
matta 17, 19,	mātra.
matthaa 8,	mastaka.
maddava 1,	mārdava
madhura id. 9.	

mamta 1,	mantra.
manne 3,	manye.
mamma 14,	marman.
maya 16,	mṛta.
maraṇa id. 1,	
maliyavva 7,	?
malla 7,	mālya.
Mallaī 25, 26, *Mallakī*, *Mallatī*, *Mallī*	n. propr.
mahai mahāliyāe 4,	?
mahatā 3, 16, 13, 14, *mahayā* 5, 16, 17, 27,	mahatā instr. mahat.
mahattaraga 4,	mahattaraka.
mahākaṇha 2,	mahākṛshṇa.
mahākāla id. 2.	
mahānadī id. 17.	
mahāpaha 18,	mahāpatha.
mahāphala id. 5,	
mahāvideha id. 27,	
mahāvīra n. pr. 1 enz.	
mahāsumiṇa 8, 10,	mahāsvapna.
mahāsenakaṇha 2,	mahāsenakṛshṇa.
mahita 5, 27,	w. mah?
mā id. 9, 10,	
māḍambiya 16,	?
māyā 28,	mātā.
mārissati 16,	fut. caus. w. mar.
māretu° 15,	inf. caus. w. mar.
mālā id. 7,	
māsa id. 7, 8, 10, 12,	
miya 9,	mita.
misimisemāṇa 5, 12, 22,	dedīpyamāna.
muiṃga 26,	mṛdaṅga.
mutti 1,	mukti.
musala id. 5, 17, 26,	
muhuttaṃtareṇaṃ 5, 11, 16,	muhūrta + antareṇa.
mūlāga 16,	?
melāyaṃti (*milaṃti?*) 24,	w. mil.
meha n. pr. 14,	

y.

ya 7 enz.	ca.
yāṇāmo 8,	w. jñā.
yāvi 12, 17, 27,	āvis of ca + api?

r.

raittā 26, *raeti*	w. rac.
rajja 14, 17, 23, 25,	rājya.
°*dhura* 7,	rājya-dhura.
rajjasiri 14, 15, 17, 21,	rājyaçrī.
°*phala* 18,	°phala.
raṭṭha 14, 17,	rāshṭra.
raṇā id. 26,	
ratta 11,	rātra.
ratta 15,	rakta.
rayaṇa 21,	ratna.
rava id. 23, 24, 26, 27,	
raha 5, 24,	ratha.
rahagaya 27,	ratha-gata.
rahamusala 5, 26, 27,	ratha-musala.
°*saṃgāma* 3,	°saṃgrāma.
rahasahassa 3, 26,	ratha-sahasra.
rahasigaya 11,	rahasi + gata.
rahassitae 10,	?
rahassīkaresi 8,	rahasya + karoshi.
rāiṃdiya 12,	rātrindiva.
rāyakulagāmīṇi 21,	rājakula + gāmin n. pl.
rāyagiha (geha) 1, 7, 17,	rājagṛha.
rāyasarisa 25,	rājasadṛça.
rāyā 3 enz.	rājā.

gen. *rauno* 3 enz. instr. *rannā* 6, acc. *rāyaṃ* 8, n. pl. *rāyāṇo* 25, gen. pl. *rāīṇaṃ* 27,

rāyābhisea 14, 15,	rājābhisheka.
riddha 1, 3,	ṛddha.
ruhira 10, 11, 27,	rudhira.
royamāṇa 16,	w. rud, roditi.

l.

lajjiya 13,	lajjita.
laddhaṭṭha 3, 18, 20, 25,	labdha + artha.

leechai, *lecchaki* } 25, 26, Licchavi.
lecchatī
lesa, *lessa* 1, 2, leçya.
lehā 22, lekhā.
loiya 16, laukika.

V.

vaggūhi 9, 10, vāgbhis.
vaṃka 17, 18, 19 enz. vakra.
vajjamāṇa 27, vādyamāna.
vaṇiyā 12, vanikā.
vatta 8, vyāpta.
vattha 7, vastra.
vatthi 10, vasti.
vadāsī en *vayāsī* 2, 3, 4, 5 enz. w. vad.
3 sg. praeter. 3 pl. (8. 25), imperat. (20, 21, 22).
vaddhāveṃti 24, 25, } caus. w. vṛdh.
vaddhāvettā (*i*) 20,
vaṃdai 45, } w. vand.
vaṃdiuṃ 15,
vayaṇa 7, vadana.
vara id. 11, 16, 23,
vavarovita 6, vyavaropita.
vavaroveti 5, 27, vyavaropayati.
vasamāṇa 24, 26, vasamāna.
vasahī 21, 24, 26, vasati.
vāīya 26, vāditra.
vāgaraṇa 3, vyākaraṇa.
vāghāa 14, vyāghāta.
vāṇa id. 22,
vāsa 3, 27, varsha.
vāsaghara 7, vāsa-gṛha.
vāhaṇa 14, 17, vāhana.
vi 13, 20, 25, api.
vijaa 25, vijaya.
viḍḍā 13, vrīḍā.
viṇaa (*viṇaya*) 4, 12, 13, 14, 22, 23, vinaya.
viṇeti 11 } vi + w. nī.
viṇeṃti 8
vitthinna 11, vistīrṇa.
Videha n. pr. 24, 26,

viddhaṃsaṇa 11, vidhvaṃsana.
viddhaṃsati } 11, vi + w. dhvaṃs.
viddhaṃsittae
vinnavei (°*veti*) 18, 20, } vi + caus. w. jñā.
vinnavijjamāṇa 18,
viṇṇavittae 18,
viṃda 4, vṛnda.
vipula id. 1, 2, 17,
vippajaḍha 16, (vi-pra +) tyakta.
vibhūsia 15, vibhūshita.
vimaṇa 7, vimanaḥ.
viracati 17, } vi + w. rac.
viracittā 14,
viraceti } 11, vi + w. rac.
viracettā
viraha id. 14,
vilavamāṇa 16, vilapamāna.
vilijjetā 13, vilajjitā of vi + lī līyate prākr. lijjati.
viva 5, 16, iva.
vivaḍita 5, vipatita?
visa 16, visha.
viharati 1, 17, 19, } vi + w. hṛ.
viharamāṇa 4,
viharittae 14, 19,
vīḍha zie *pāyavīḍha*.
vīra id. 5,
vīsattha 5, vi-çvasta.
vutta 8, 10, 13, ukta.
vūha 26, vyūha.
veḍheti 11, caus. w. *vesht*.
veṇaiyāe 9, ?
vedaṇā (*y*) 13, 15, vedanā
Vesālī 19, 24 enz. Vaiçālī.
Vehalla n. pr. 17 enz.
vehāsa 17, vihāyas of vihāyasa.

S.

saa 10, } svaka.
loc. pl. *saesu* 23,
abl. pl. *saehiṃto* 24,
saṃlavamāṇa 11, saṃ-lapamāna.

saṃvaṭṭa 27,	saṃvarta.
saṃvaḍḍheti 13,	
saṃvaḍḍhehi 13,	sam. + caus. vṛdh.
saṃvaḍḍhamāṇa 12,	
sakkāra 16,	satkāra.
sakhāreti 21,	satkārayati.
sakhaṃdhāvāra 22,	sa + skandhāvāra.
sagaḍavūha 26,	çakaṭa-vyūha.
saṃkappa 7,	saṃkalpa.
saṃkhitta 1, 2,	saṃ-kshipta.
saṃgāma, 5, 26,	saṃgrāma.
saṃgāmemāṇa 5,	saṃgrāmayamāna.
saṃgovemāṇā 13,	saṃgopayamānā.
sacca 1,	satya.
sajīva 27,	sa + jīvā.
sajja zie	*jujjhasajja.*
sajjāveṃti 26,	caus. w. sajjay.
saṃcāemi 14,	çaknomi.
saṃcāema	çaknumaḥ.
saṃciṭṭhati 8, 13, 15, 18,	saṃ-tishṭhati.
saṃjama 1,	saṃyama.
saṃjāya 16,	saṃjāta.
sāḍati 11,	sīdati.
saḍḍha zie	*jātasaḍḍha.*
saṃṭhāna 2,	saṃsthāna.
saṃṭhita 2,	saṃsthita.
sata 20,	
abl. pl. *satehiṃto* 23,	svaka.
loc. pl. *satesu* 25,	
sattāvannā 26.	sapta-pañcāçat.
sadda 13,	çabda.
saddāveti 3, 10, 18, 20,	caus. w. çabdāy.
saddāvittā 21, 23,	
saddhiṃ 1, 11, 23, 24, 25,	sārdham.
saṃtā 12,	çrāntā.
saṃdhivāla 16,	saṃdhipāla.
saṃnaddha 27,	part. van sam + w. nah.
saṃnāheha 24,	imperat. caus.
saṃnivaḍia (°*diya*) 16, 5,	saṃ-ni-patita.
sapakkhaṃ 5, 11,	?
sapaḍidisiṃ 5, 11,	
saparivāra 4,	sa + parivāra.
sabala 22,	sa + bala.
sabhaṃḍa 17, 19, 23,	sva + bhāṇḍa.

samaa 1, 2,	samaya.
samacauraṃsa 2,	samacaturaçra.
samaṇa 1,	çramaṇa.
samaṇovāsaa 4,	çramaṇa-upāsaka.
samaṇovāsiyā 4,	çramaṇa-upāsikā.
samannāgae 17,	samannā (?) + āgatas?
samāṇa 8,	part. w. as.
samāṇī 3, 8,	
samāraṃbha 6,	samārambha.
samāsāseti 9, 10,	sam-āçvāsayati.
samiti id. 17.	
samiddha 1, 3,	samṛddha.
samukkhitta 27,	sam-ut-kshipta.
samudaa 16,	samudaya.
samudda 27,	samudra.
samuppajjaṃti 21,	
samuppajjitthā 3, 11, 18,	sam-ut + w. pad.
samuppaṇṇa 21,	
samullalita 27,	sam-ut-lalita?
samosarita 3,	sam-ava-sṛta.
saṃpatta 2, 13, 28,	samprāpta.
saṃpatti 9, 10.	sampatti.
saṃpanna 1,	sampanna.
saṃparivuḍa° 16, 17, 23, 24, 25,	samparivṛta.
saṃpalagga 27,	sam-pra-lagna.
saṃpunna (*ṇṇ*) 1, 11,	sampūrṇa.
saṃpeseha 20,	imperat. sam-pra + w. ish.
saṃpeheti 3, 11, 14, 18, 19, 20,	sam-pra + w. īksh.
saṃpehittā 3,	
saṃbhaṃta 8,	sambhrānta.
saṃbhaga id. 6.	
samattāto 28,	n. pl. f. samāptās.
sammānita 11,	saṃ-mānita.
sammāneti 21,	saṃ-mānayati.
saya 9,	svaka.
sayaṃ 14, 15, 16,	svayam.
sayaṇijja 11,	çayanīya.
sara 27,	çara.
saraṇāgata 25,	çaraṇa + āgata.
sarisa 25,	sadṛça.
sarisanāma 28,	sadṛça-nāma.
savaṇayāe 8, 9, 10,	dativ. van çravaṇatā.

savaṃtīkaraṇeṇaṃ 11,	?
°*savaha*° 13,	çapatha
savāhaṇa 22,	sa-vāhana.
savva 5, 21, 28,	sarva.
savvaṃga 5, 16,	sarva-añga.
savvālaṃkāra 15,	sarva-alañkāra.
savviddhī 23, 24, 26, 27,	sarva-ṛddhi.
sassirīya 9,	sa-çrīka.
sahassa { 3, 4, 5, 6, 23, 24, 26, 27,	sahasra.
sahoyara 17,	sahodara.
sāgarovama 6,	sāgaropama.
sāḍittae 11,	caus. *saḍati* = sīdati.
sāma 7,	sāman.
sāmī 8, 18, 19, 21, 22, 27,	voc. s. svāmin.
sārakkhamāṇī 13,	saṁrakshamāṇā.
sālā 9,	çālā.
sāvita 13,	çāpita.
sāsaṇa 27,	çāsana.
sāhaṭṭu 22, 23,	saṁ-hatya.
siṃghāḍaga 18,	çṛñgāṭaka.
sijjhihiti 27,	fut. w. sidh.
sirasā 8,	çirasā instr. çiras.
siri zie	*rajjasiri*.
siva 9,	çiva.
sībhara 17,	çīkara en çībhava.
sīsa 17,	çīrsha.
sīha 7,	siṁha.
sīhaṇāya 27,	siṁhanāda.
sīhāsana 9,	siṁhāsana.
sukaṇha 2,	sukṛshṇa.
sukāla id. 2, 28,	
sukālī n. pr. 28,	
sukumāla 28,	sukumāra.
sukka 7, 8, 10,	çushka.
subha 21, 24, 26,	çubha.
sumiṇa 7,	svapna.
surā id. 7,	
surūva 3, 12, 17,	surūpa.
sussūsamāṇī 4,	suçrūshamāṇā.
suhaṃsuheṇaṃ 1, 11,	sukhena.
suhamma n. pr. 1 enz.	sudharman.
sūṇā 10,	sūnā.
sūmāla 3, 12, 17,	sukumāra.
se 2, 20,	sa.
seṭṭhi 16,	çreshṭhin.
seṇakaṇha n. pr. 2,	
siṇā 2,	senā.
Seṇia, *Seṇiya* n. pr. 37 enz.	Çreṇika.
setaṇaga 18,	secanaka?
seyaṇaa 17, 18, 21,	
seyaṇaka 20,	
seyaṇaga 18, 21, 22,	
[*seyaṇāa*] 18 in hs. D.	[çveta-nāga?]
seyabhāyaṇa 11,	çveta-bhājana.
seyaṃ 12, 14, 18, 20, 23,	çreyas.
sesa 28,	çesha.
soa 5, 16,	çoka.
soccā 4, 5, 18 enz.	çrutvā.
soṇiya 13,	çoṇita.
soṃḍā 17,	çuṇḍā.
soṃḍagaya 17,	çuṇḍā-gata.
soya 1,	çauca?
soyamāṇa 16,	çocant.
solla 7, 8,	pācita.

h.

haṭṭha 4, 9, 10,	hṛshṭa.
hattha 16,	hasta.
hatthī zie	*gaṃdha*°.
hatthirayaṇa 24,	hasti-ratna.
haṃbho 22,	haṁho.
haya 5, 27,	haya of hata?
haya id. 24,	
hayagaya (*gata*) 27,	hayagata.
haya 4,	hṛta.
harisa 15,	harsha.
havvaṃ 5, 6, 15, 16, 20, 22, 25,	bhavyam?
hāra id. 17, 18 enz.	
hiyaya 4, 9,	hṛdaya.
Hemābha n. pr. 6, 27,	
hou 13,	bhavatu.
hotthā 1, 2, 7, 12, 13, 17, 27,	3 sg. en pl. praeter. w. bhū.

AANTEEKENINGEN.

AANTEEKENINGEN.

§ 3. *Sūmālā jāva surūvā.* In den vijfden upāñga fol. 40ᵇ komen de woorden voor, die hier uitgelaten zijn. Daar doet rāyā Baladeva aan zijne vrouw Revatī devī de volgende voorspelling: Evaṃ khalu devāṇuppiē..... sukumālapāṇipāyaṃ ahīṇapaḍipuṇṇapaṃcimdiyasarīraṃ lakkhaṇavaṃjaṇaguṇovaveyaṃ māṇummāṇapamāṇaṃ sujāyasavvaṃgasuṃdaraṃgaṃ sasisomākāraṃ kaṃtaṃ piyadaṃsaṇaṃ surūvaṃ devakumārasappabhaṃ dāragaṃ padāhisi [1].

Kuṭuṃbajāgariyaṃ. Fol. 41ᵃ is sprake van een Suviṇajāgariyam. Revatī heeft een droom gehad die door haar man verklaard is, zooals in de vorige aant. is vermeld. In hare slaapkamer teruggekeerd zecht zij: Mā me se uttame pahāṇe maṃgalle suviṇe aṇṇehiṃ pāvasumiṇehiṃ paḍihaṃmissatīti kaṭṭu devayagurujaṇasaṃbaddhā [2]) pasatthāhi dhammiyāhi maṃgallāhiṃ kahāhiṃ suviṇajāgariyaṃ paḍijāgaramāṇī viharati.

In den derden upāñga fol. 23ᵇ komt een brahmaan Somila voor, die aṇiccajāgariyaṃ jāgaramāṇe viharati.

§ 7. *Taṃsi tārisayaṃsi vāsagharaṃsi.* De slaapkamer wordt uitvoerig beschreven in den 5den Upāñga, die het leven verhaalt van een zoon van Baladeva en Revatī, die eens in haar slaapvertrek rustende

---

[1]) Lees payāhisi.

[2]) °baddhāhiṃ?

in een droom een leeuw ziet, welke leeuw ook uitvoerig wordt beschreven, evenals later de waarzeggers en droomuitleggers die gehaald worden. Folio 39ᵃ staat het volgende: t. ṭ. v. abbhiṃtarato sacittakamme, vāhirato dūmiya-ghaṭṭha-maṭṭhe, vicittaüllogacilliyatale, maṇi-rayaṇa-paṇāsiyaṃdhakāre, bahusamasuvibhattadesabhāë, paṃcavaṇṇasarasasurabhimukkapupphapuṃjovayārakalië, kālāgarupavarakuṃdurukka-turukka-dhūva-dajjhaṃta-maghamaghaṃtagaṃdhuddhuyābhirāme, sugaṃdha-varagaṃdhie, gaṃdhivaṭṭibhūë.

Daarop volgt eene soortgelijke beschrijving van het bed, *sayaṇijja*, waaraan nog meer regels worden gewijd. Op dat bed ziet de devī in haar droom een *sīha*, die wordt beschreven als volgt: (39ᵇ) hāra-rayaya-khīrasāgara-sasaṃkakiraṇadagarayaräīya-mahāselapaṃḍurataraṃ, ramaṇijja-pecchaṇijjaṃ, thira-laṭṭha-pavoṭṭha[1])-vaṭṭha-pīvara-susiliṭṭha-visiṭṭha-tikkhadāḍhāviḍaṃbitaṁuhaṃ, parikammiya-jacca-kamala-komala-māīyasobhaṃtalaṭṭhaüṭṭhaṃ, rattuppala-patta-maüya-sukumāḷa-tālu-nillāliyaggajīhaṃ, mūsāgaya-pavara-kaṇagatāviyäävattāyaṃta-vaṭṭa-taḍitavimalasarisaṇayaṇaṃ, visāla-pīvaroruṃ, paḍipuṇṇavipulakhaṃdhaṃ, miuvisaya-suhuma-lakkhaṇa-pasatthavitthiṇṇakesarāḍovasohiyaṃ, ūsiya-suniṁmiya-sujāya-apphoḍayan[2])aṃgūlaṃ, somaṃ, somāgāraṃ, līlāyaṃtaṃ, jaṃbhāyaṃtaṃ, nahayalāo uvayamāṇaṃ, niyagavayaṇam aïvayaṃtaṃ taṃ sīhaṃ suviṇe pāsittāṇaṃ paḍibuddhā.

Op folio 40ᵃ, waar van deze beschrijving de eerste en laatste woorden worden herhaald, staat ṇiyagavadaṇam ativataṃtam enz.

De vijfde upāñga is grootendeels als 't ware een commentaar op enkele gedeelten van den eersten, daar hij de geschiedenis bevat van een prins, wiens geboorte door een droom wordt aangekondigd; zijn opgroeijen en huwelijk worden uitvoerig verhaald, terwijl al die gebeurtenissen in de Nirayāvalī slechts worden aangestipt. Daarom laat ik hier nog 't een en ander uit den vijfden upāñga volgen. De koningin Revatī, wakker geworden zijnde, staat op en gaat met „zwanentred" (rāyahaṃsasarisīgaīë) naar koning Baladeva, die haar den droom uitlegt, zooals bij § 3 is aangeteekend. In hare slaapkamer teruggekeerd zegt zij wat ook bij § 3 is aangeteekend. Koning Baladeva geeft intusschen (41ᵇ) bevel aan zijne *kuḍumbiyapurisā* om de uvaṭṭhāṇasālā klaar te maken, gaat met het aanbreken van den dag daarheen en zet zich op den *sīhāsaṇa* neder, laat een zetel zetten voor Revatī en vervolgens de suviṇalakkhaṇapāḍhää ontbieden, die komen en gaan zitten. „Tate ṇaṃ baladeve rāyā Revatiṃ deviṃ javaṇiyaṃtariyaṃ ṭhāveti 2 pupphaphalapadipunnahatthe pareṇaṃ viṇaëṇaṃ te suviṇalakkhaṇapāṭhaë evaṃ vayāsi." Hij vertelt hun Revatī's droom en vraagt hun gevoelen. „Tate te suviṇal⁰ Baladevassa ranno aṃtiyaṃ eyam aṭṭhaṃ soccā nisamma haṭṭhatuṭṭhā taṃ suviṇaṃ uvagiṇhaṃti taṃ suviṇaṃ uginhittā īhaṃ pavisaṃti tassa suviṇassa ranno purato suviṇasatthāï uccāremāṇā evaṃ vayāsi: evaṃ khalu devāṇuppiyā amhaṃ suviṇasatthaṃ[3]) bāyālīsaṃ suviṇā (Aan de rand staat: tīsaṃ mahāsu-

---

[1]) pakuṭṭha-vaṭṭa?

[2]) l⁰?

[3]) ⁰satthe?

viṇā bāhattariṃ savvasuviṇā) diṭṭhā. Tattha ṇaṃ devāṇuppiyā titthayaramātaro vā cakkavaṭṭimāyaro vā, tittha-garaṃsi vā, cakkavaṭṭiṃsi vā, gabbham vakkamāṇaṃsi, eësiṃ tīsāe mahāsuviṇāṇaṃ ime caüdasa mahāsuviṇe pāsittāṇaṃ paḍibujjhaṃti, gaya 1 vasaha- 2 sīha 3 abhiseya 4 dāma 5 sasi 6 diṇayaraṃ 7 jhayaṃ 8 kubhaṃ 9 paümasara 10 sāgara 11 vimāṇabhavaṇa 12 rayaṇuçcaya 13 sihiṃ ca 14. Vāsudevamāyaro vā vāsudevaṃsi gabbham vakkamāṇaṃsi eësiṃ caüdasaṇhaṃ mahāsuviṇāṇaṃ annayare satta mahāsuviṇe pāsittāṇaṃ paḍibujjhaṃti; baladevamāyaro vā baladeviṃsi gabbhamvakkamāṇaṃsi eësiṃ caüddasa mahāsuviṇāṇaṃ aṇṇayare cattāri mahāsumiṇe pāsittāṇaṃ paḍibujjhaṃti.

Het slot van de eenigzins gerekte droomverklaring is, dat, zooals de koning zelve ook reeds had gezegd, de koningin een prachtigen zoon zal baren. De koning is zeer tevreden, en: te suviṇalakkhaṇapāḍhaë viuleṇaṃ asaṇa-pāṇa-khāyima-sāyima-puppha-vattha-gaṃdha-mallālaṃkāreṇaṃ sakkāreti sammāṇeti, zendt ze daarop weg en Revatī gaat naar hare kamer terug: jeṇeva saë bhavaṇe teṇeva avāgacchaï.

§ 12. *Navaṇhaṃ* māsāṇaṃ bahupaḍipuṇṇāṇaṃ addhaṭṭhamāṇa *rāïṃdiyāṇaṃ* is volgens fol. 40ᵇ en 43ᵃ aldus aan te vullen vīïkkaṃtāṇaṃ of vitikk⁰ sūmālam enz. vgl. § 3. 44ᵇ staat bahuppaḍipunnāṇaṃ en viyakkaṃtāṇaṃ en iets later weer bahup⁰ met eene *p*.

§ 14. In den 5den upāñga fol. 45ᵇ enz. staat het volgende, wat deze plaats (ṭṭhitivaḍiyaṃ enz.) aanvult. Tate ṇaṃ tassa dāragassa ammāpitaro paḍhame divase ṭṭhitivaḍiyam kareṃti, taïe divase caṃdasūradaṃsāvaṇiyaṃ karemti, ekkārase divase viyakkaṃte, ṇivvatte asūïjāyakammakkaraṇe, saṃpatte bārasāhadivase viulaṃ asaṇa-pāṇa-khāïmạ-sāïmaṃ uvakkhaḍāveṃti u 2 ttā teṇaṃ mittaṇāyaniyagasaṃbaṃdhijaṇeṇaṃ ṇāyaehi ya saddhiṃ taṃ viulaṃ asaṇaṃ 4 āsāëmāṇā visāëmāṇā paribhuṃjemāṇā paribhāëmāṇā viharaṃti, jimiyabhuttutarāgayā viya ṇaṃ samāṇā āyamtā cokkhā paramasuïbhūyā taṃ mittaṇāyaniyagasayaṇasaṃbaṃdhiparijaṇaṃ ṇāyae ya khattië ya viuleṇaṃ pupphavatthagaṃdhamallālaṃkāreṇaṃ sakkāreṃti sammāṇeṃti s 2 ttā saṃmāṇittā tassa mitta-ṇāya-niyaga-sayaṇa-saṃbaṃdhi-parijaṇa ṇāyāṇa ya khattiyāṇa ya purao evaṃ vayāsī..... fol. 46ᵃ. Tassa Nisaḍhassa dāragassa ammāpitaro aṇupuvveṇaṃ ṭṭhitipaḍitaṃ vā caṃdasūradaṃsāvaṇiyaṃ vā jāgariyaṃ vā ṇāmakaraṇaṃ vā parigāmaṇaṃ vā paccakkamaṇaṃ vā jemāṇaṃ vā piṃḍavaddhaṇaṃ vā pajaṃpamāṇaṃ vā kaṃṇavehaṇaṃ saṃvaccharapalehaṇaṃ vā colopaṇagaṃ ca uvaṇayaṇaṃ ca aṇṇāṇi ya vahūṇiṃ gabbhādāṇajamaṇamādīyāïṃ kotuyāïṃ kareṃti." De prins groeit op en trouwt eindelijk, bij welke gelegenheid zijne ouders hem een pīdīdāṇaṃ geven, waarvan de beschrijving loopt van fol. 46ᵇ—48ᵇ, waar allerlei soorten van voorwerpen en levende wezens, van de meesten telkens vijftig, worden opgesomd. Aan 't slot dier beschrijving staat: „Tate se Nisaḍhe kumāre uppiṃpāsāvaragate jahā Jamālī jāva viharati." De uitdrukking staat ook op 49ᵇ. De arahā Ariṭṭhanemī komt op het tooneel. Eene groote schare trekt uit. Tot Nisaḍha dringt het gedruisch dóor, uppiṃpāsāyavaragayassa en 51ᵃ staat jāva uppiṃpāsāyavaragate.

§ 16. *Īsara-talavara* enz. Eene zelfde opnoeming van personages komt voor in upāñga III, ongelukkig in eene verkorte passage. Er staat: „Tate se Aṃgatī gāhāvatī Sāvatthīë bahūṇaṃ nagarani-

gamaseṭṭhi-seṇāvaï-satthavāha-rāïsara-talavara-māḍambiya-koḍimbiya-mamti-mahāmamti-gaṇaga-dovāriya jahā Āṇamdo.

In upānga V 49[a] trekt een Vāsudeva uit om den arahā te gaan opzoeken en met hem gaan o. a. bahave rāïsara-māḍambiya-koḍumbiya-mamti-mahāmamti-seṭṭhi-seṇāvayi-talavara-jāva satthavāhappabhiï. Belangrijk is eene andere passage fol. 51[b], die de beteekenis van *māḍambiya* doet gissen. Nisaḍha, hoorende dat Ariṭṭhanemī predikende door het land trekt, uit eene verzuchting dat hij er niet bij is en zecht: dhannā ṇam te gāmāgara-nagara-kheḍa-kabbaḍa-maḍamba-doṇamuha-samdhi jāva samnivesā jattha ṇam arahā Ariṭṭhanemī viharaï; dhannā ṇam te rāïsara-māḍambiya-koḍambiya-mamti-mahāmamti-seṭṭhi-seṇāvayi-satthavāha jāva ppabhitayo je ṇam arahā[?] Ariṭṭhanemī[?] vamdamti.

00050632